

2137

DE. RE.

MILITARI

1515

2-K-5

VII

H

6

1575

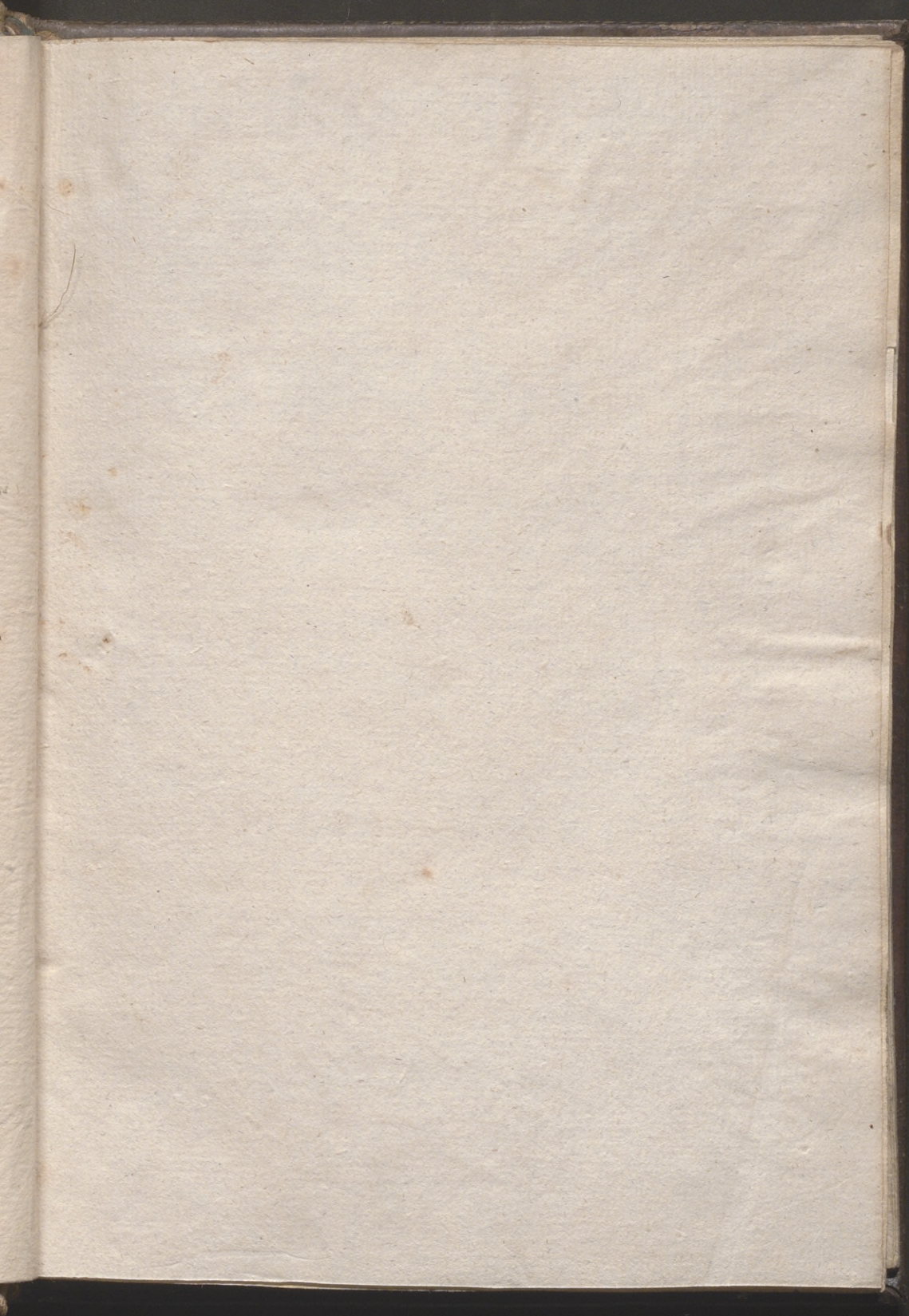

2-

VII

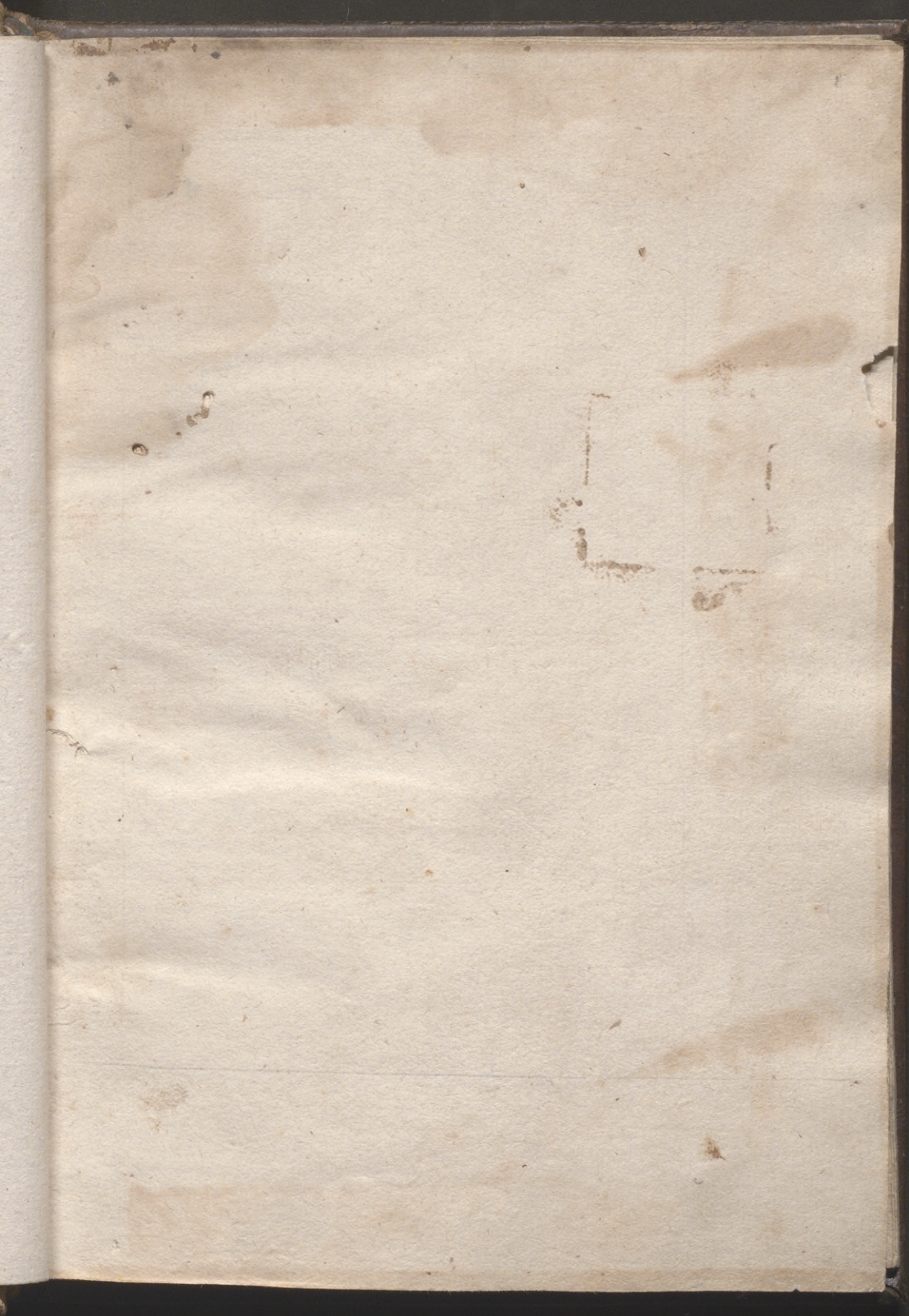
J. Bat 275

2-

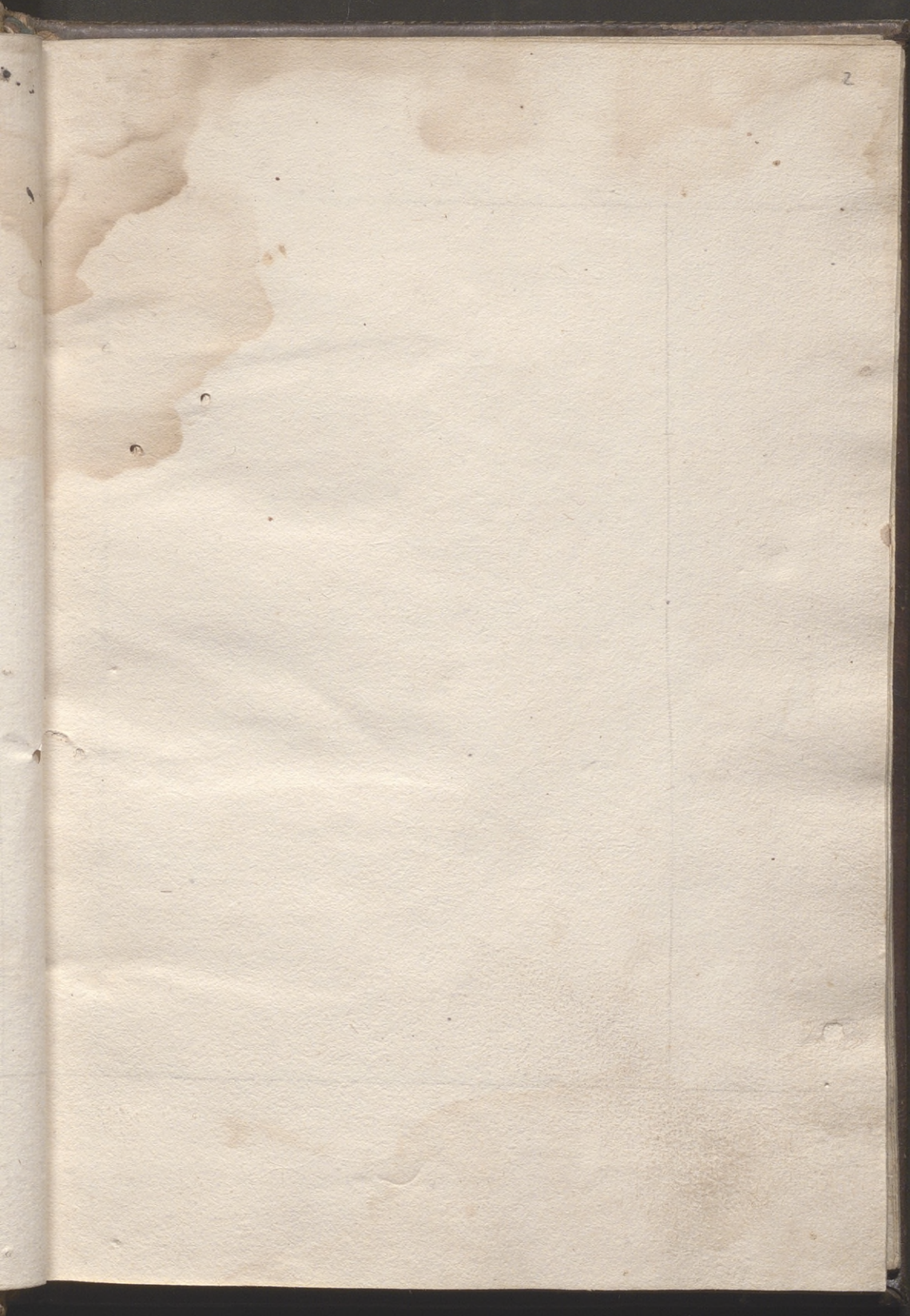
VII

2-

VII

2-

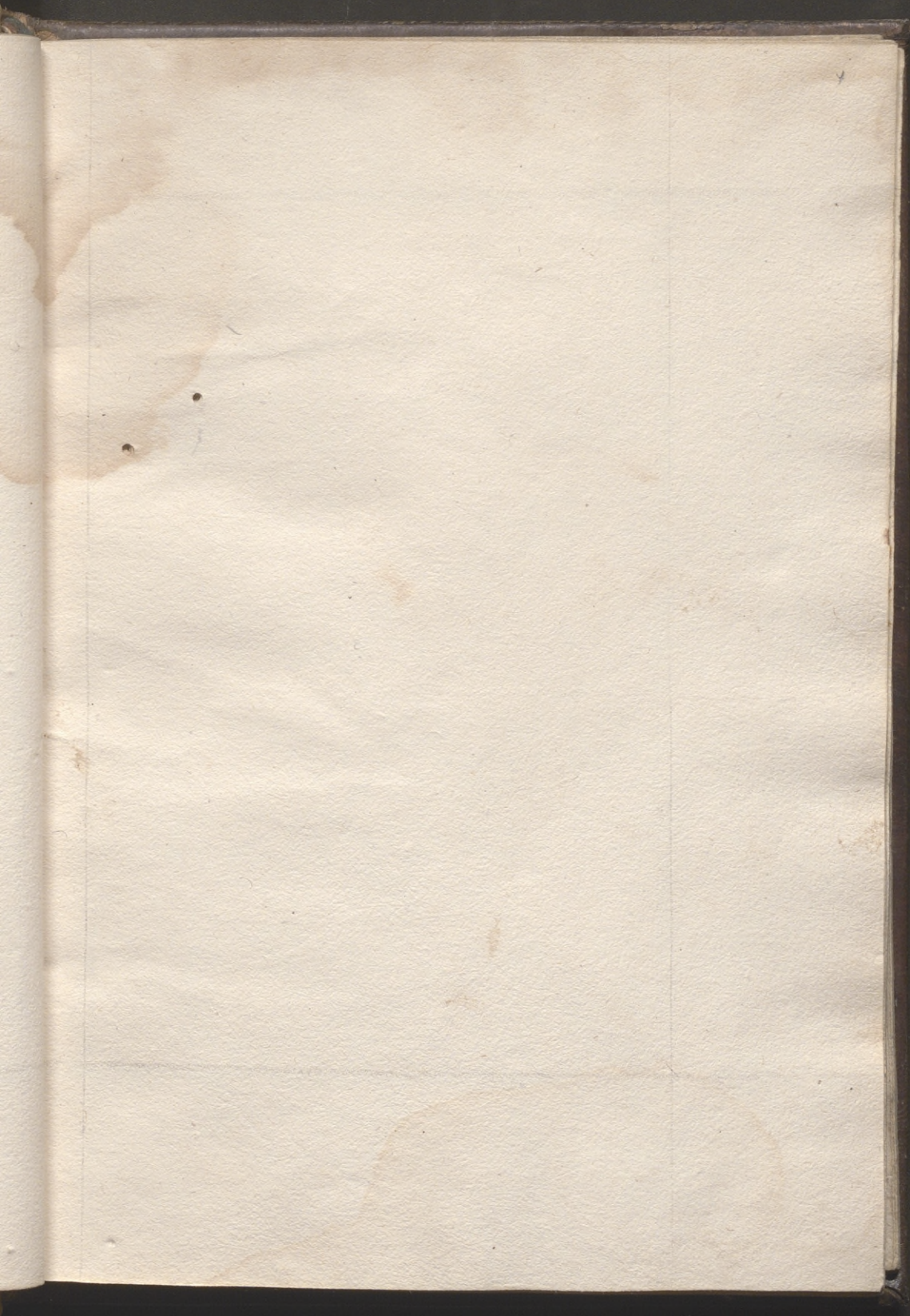

VI

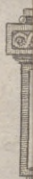
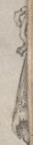
2-

VI.

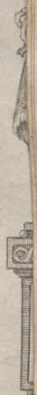

2-

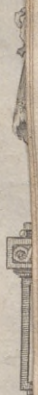
VI

2

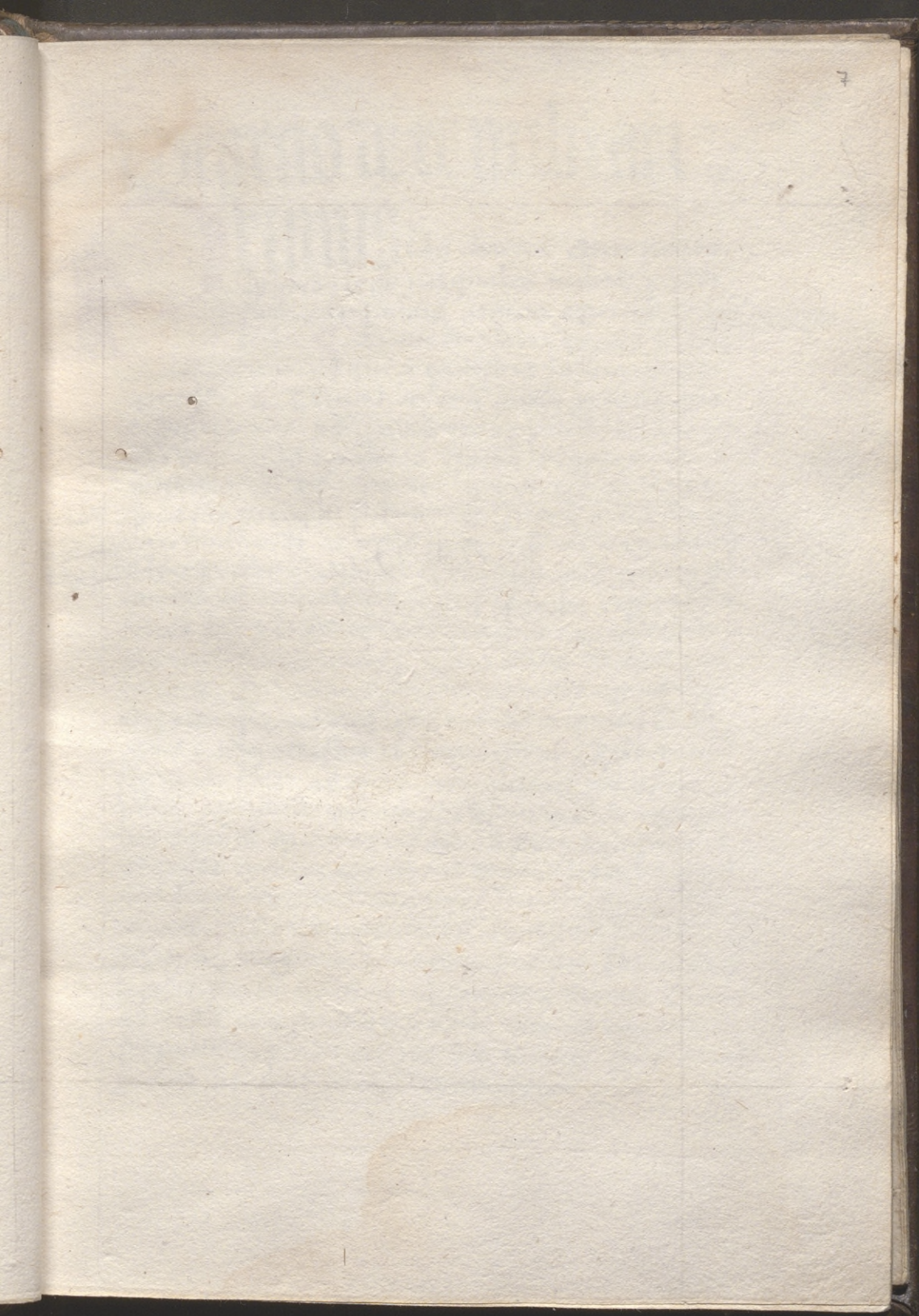

VI

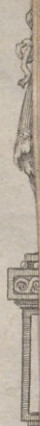
2.

VI

2-

VII

N° 275

to the
lib

De gradū de re militari

Primus liber electionū edocet summo
ex quibz locis uel quales milites p̄badi
sunt. aut quibus armorū exercitiū p̄bui
endi. **S**ecundus liber veteris militie
atq; agtō
continet morem ad quem pedestris instrui possit
exercitiū. **T**ercius liber om̄i artū generū. que
terrestri p̄lio nūq; abundante exponit. **Q**uartus
liber vniuersas machinas quibz p̄ponuntur
ciuitates vel defenduntur enumerat naualia
quaeque p̄cepta subiecit. **I**tem aut bello nō
tollit tam
liby hūc
tam multitudo et v̄rtū p̄dote q̄ alibz exercitiū
solant p̄stare victoria. **T**om. mo. om̄s gentes p̄l.
armorū exercitatione v̄tiss. **E**x quibz regiones ti
rones legendi sunt. **V**nde p̄ agrie (an ex v̄lūbia
meliores sunt tirones. **C**ui etatis tirones pro
bandi s̄. **E**x vultu et p̄one corporis agnosc̄ p̄
eligendo qui meliores possint de tirones. **C**ui
artis p̄ eligendi sint uel reppuendi. **Q**uō tironē
signandi sint ad gradum militariū et ansim et
s̄p̄m exercendo tirones. **A**d v̄sum v̄tendi exercen
dos tirones. quem ad modū ad p̄nta h̄m̄nea vel
ad pulos antiqui exercabant tirones. **V**ocessim s̄p̄ū
tū ferre docendos tirones. **N**aturā de p̄ntis
tirones. **T**irones exercendos ad mystia facienda. ^{p̄ntis de p̄ntis}
Sagittis diligenter tirones p̄buedos. **A**d faciendo
lapides fundis uel manu exercendos tirones. **Q**ue
ad modū ad astendendos equos tirones exercandi s̄.
Ad portandū p̄ntis exercendos tirones. quo armorū
genere usi sint anteq̄. **D**e munitione castrorū. **I**n

No. p̄r alē nō
militandū exā
victoria bellū
relo ē fortitudo
f̄hoi p̄r. i. m̄
habet. 3.

hondas

quibus locis constituenda sunt castra / quibusque castris
da sunt castra. quicquid modum munimenta & castra
ad hostes munimentat. quicquid modum extruunt tiro-
nes ut in acie ordines et peditum custodiant.
Quatinus spacia pre vel redire debeant & quoniam in
mensis exercituum cum eductis militibus ambulant. &
ad aduersionem rei militaris rationemque optime.

Antiquis temporibus mos fuit bonarum artium
studia munerare literis atque in libros redactis
offere principibus. quare nec recte aliquis putet nisi
paucis tantum fuerit imperator. **E**neque quicquam magis
debet vel meliora vel plura nosse quam principis cuius
ceterum omnia potest proinde subiectis. quod ostendimus
augustinum hac bonos deinde principes libenter ha-
buisse frequentibus declaratis exemplis. **S**ic
regum maius testimonium tenet eloquentia diuini non
culpari audiamus. **H**ac ergo imitatione compulsi diu
considero de morem vestrum vobis hunc magis
ignoscere possit quam ceteros quibus inferioris me antiquis
scriptoribus me ac sensu licet tamen in hoc opusculo
nec verborum similitudo sit vana nec animi iuge-
mum si labor diligens ac fidelis et que apud diuer-
sos istorum vel animorum disciplina docentes dis-
posita et inuoluta celantur pro utilitate romana per
firmitur in medio. **D**e delectu quoque atque educatione
tironum per quosdam gradus et titulos antiqua con-
suetudine conuenit ostendere. non quod tibi imperator
iunior ista videantur ignota. sed ut quare sponte
profertur publice salute disponere. **A**gnoscat olim
custodisse romani imperii consiliores et in hoc et
publico libello quicquid de maximis rebus semper

VI

i. educatione

p. B. 10
f. 10

necessarius requisitus aedis.

Nulli enim alia re videmus populum romanorum or pre-foliorum.

bon subegisse testatur nisi armorum experientia discipli-
na. castrorum / vsusq; militie. **Q**uid enim aduersus
gallos multitudinem paucitas romana valuisse.
quid aduersus germanorum premitate breuitas potu-
isset audere ippanos quidem non tantum munio
si et viribus corporis in se prestitisse manifestum
e. a ferox dolis atq; diuina semper impare furor.

Gall
Germani
Ippani
a ferox
les
Germani

Grecorum artibus prudentiaq; nos vixit nemo du-
bitabat. **S**i aduersus omnia profuit tironem solet eligi
gere vis ut ita dixerim armorum docere cotidia-
no experientia robore. quamque euenerit in acie atq;
prelio pont omnia incompertis meditatione pregnosere.
Rursum in desides vinctando. **S**cientia enim rei belice
discrimandi intus audaciam. **N**emo facere metuit
quos se bene didicisse gloriatur. **E**t enim inartamque
bellicum experientia. paucitas ad victoriam propior est
quam rudis et indocta multitudo exposita semper ad cedere.

Audacia ex notis

Berub. **H**oc deponit ut ex quibus pugnare vel
nationibus tirones legendi sunt prima parte tra-
tat. **C**onstat quidem promissa laus et ign. nos
et strenuos nati. **S**i tu quod et gens gentem prouidet
in bello et plures alii ad robur non tantum corporum
si etiam armorum plurimum scire valet quod loca adorti
semper hostes complata sunt non obuiam. **O**mne
enim nationes quod virtus e soli inuiso calore sitas.
amplius de se sapsi. si in his hanc sanguinis dicunt. ac
petra constanciam atq; fiduciam in communis
non hanc pugnamdi quod metuit vulnera quod exiguu

ex agrys tunc dicit

ut hispania

lag Eustachius
belli 35. 2.
pti. 2. 2. 1. 2
facti. 1. 2. 7.

VI

demus abo. l.
1. C. de croga.
milita. anone. h.
12.

M. h. t. e. h. m. y.
quod. l. are. effu.
p. f. e. q. e. q. tele.
z. a. c. n. o. t. u. e.
m. e. n. i. t. u. r. p. e.
f. a. m. a. p. e. v. y.
l. o. g. u. r. t. a. s. a. l. u. t. e.
v. i. d. e. t. u. r. f. e. c. i. t. e. a.
t. u. g. u. b. e. r. n. a. r. e.

laggi andanati
de quo valeris

sanguine se huc non uenirent. Contra septentrionales
ppli remoti a solis ardoribus inconsultiores quid
si tu longo sanguine redundantes sunt ad bella pui
tissim. Trones q de temporibus legodi sunt plag
quibz et copia sanguinis exparat ad uulnerum mortisq
contemptio. et non possit desse prudentia quae et
modestum fuit in castris et non parum pdest in di
uinatione consilii.

Equitum

utro de agrys an de uerbis utro
sit tiro requirunt. de qua pte. inqum oad potuist dubi
tas aptiorum animis rusticam plebe q sub duo
et in labore nutrit. solis spaciens e. vmbre negliget
nestra. dicitur ignara simplici aipho contenta
abo. dunita ad omz laborum tolerancia moribus au
gestare festi fossam. ducere h. onq feste consuetudo de
runc est. pntadum tunc unitas coigit si uilinos
ad arma compellere qui nome abae mhae. pumz
laborum dicitur pntine pondus et solam pulcherr
feste condiscant. parco butu. utunt et rustico. pnt
sub duo. pntad sub papilionibz comorent. tunc
demu ad usum erudiantur armoz et si longior
expeditio emerget in angustis plinu detinenda

sunt proculq hndi a ciuitate illerebuz ut eos mo
et corpibz eoz robur accedat et ang. Tunc infine
est post urbem conditam romanos eo rustic
fectos semp ad bellu. si tunc nullis delinss feni
trebantur. sudorem cursu et amplexu exercatio co
na. v. s. i. u. n. e. n. t. z. a. b. l. u. e. b. a. t. i. n. t. i. b. e. r. y.
v. i. d. e. t. u. r. f. e. c. i. t. e. a. i. d. e. m. b. a. l. l. a. t. o. r. i. d. e. m. a. g. r. i. c. o. l. i. g. e. n. e. a. t. u. n. i. t. a. b. a. t.
armoz q usqueo uerid est ut arant quatio clau
nato duratuna constet oblatam. Ex agrys ergo
simplendim aban robur prencipue videtur exat

10

Et ad tunc
pubertate

Galustig

3 senos
antes

13 sint

not em
hät...

ro certitatem

Capit. 3. 5.

als y amā ut p
nōis corpon b
totet be xlu z f
loco emment
g fū z alap

homero
p^{ro}
de deo s^{ub}sta
na malor^{um} y^{er}iguo
p^{er}ibat corp^{or}e
p^{er}

statute ratione habere q^{uod} p^{ro}p^{ri}u^m. Et ipso homero
teste non fallimur qui thideu^m impore corpore
s^{ed} f^{er}uore armis fuisse significat.

Sed qui

gig^{is} fortitu
dinis y^{er}op^{ro}
ut eg^{is} de se
gig^{is} p^{ro}a. h^{is}
p^{ro}e. 3. 4. 5.
p^{ro}l. 1. 2. 3. 4. 5.
p^{ro}l. 3. p^{ro}l. 4. 5.

delectu actuz^{um} est vehementer in
tendat ut ex vultu ex oculis ex omⁿi confirmat
one membror^{um} eos el^{ig}at qui implee^{re} valeant.
Bellator^{um} namq^{ue} nō tū in hoib^{us} s^{ed} etiā in equis
et canibus v^{ir}tz^{um} multis certatur^{um} iudicib^{us} sicut
d^{ic}tissimor^{um} hoīum^{um} d^{ic}plima comprehendit f^{er}
inapib^{us} munitur^{um} auctor d^{ic}t itaq^{ue} nam

Quamquam

Signa tironu^m
eligendoz^{um}.

1. nō m^ultu^m

Duo sunt genera hic melior in signis et ore s^{ed}
vultu stansille horz^{um}q^{ue} altera desidia latam^{um}
trahens in glori^{am} ali^{um}. Sit q^{uod} adolescens m^ulti
cto op^{er}u^m d^{ic}putand^{um} vigilantib^{us} oculis creata
crur^{um} lacto p^{ro}ore humeris munitis vultu
tibus digitis longiorib^{us} brachiis ventre med^{io}
tus/exhor^{um} ^{delgado} crurib^{us} sicut et pedib^{us} nō
sup^{er}flua carne d^{ic}stantis s^{ed} nervor^{um} d^{ic}ntia co
lecta. Cum hec in tiron^{um} signa d^{ic}prehendens p^{ro}
ritatem non magis p^{ro}e d^{ic}desideres. Vultus
est enī fortis eē m^ultos q^{uod} g^{ra}mides.

Ecquatur

uno co^ofitero^{um} s^{ed}
m^ultos

re^undu^m am^ultis

de m^ultis

note^{um} z^{um} ana

tur^{um} y^{er}h^{is} t^{um} z^{um}

tah^{um} ven^{um} adbe

li^{um} v^{er}etur^{um} p^{ro}

filly^{um} magnat^{um}

tah^{um} ex^{um} creatur^{um}

ut cui^{us} antio vel eligendi vel d^{ic}
penitus repudiandi sint m^ultos p^{ro}dagem^{um} p^{ro}
tatores. auar^{um} p^{ro}e. d^{ic}l^{um}os. h^{is}cones omⁿes q^{uod}
dum aliquid trah^{um} v^{er}adim^{um} ad g^{ra}met^{um} p^{ro}
tinentes. longe ar^{um} v^{er} p^{ro}e aca^{um} s^{ed} fa
bros ferrarios carpentarios m^ultos et ar^{um} v^{er}
ap^{ro}z^{um} q^{uod} venatores comm^{um}at s^{ed} ar^{um} v^{er} m^ultos. et
hoc est p^{ro}p^{ri}o tot^{um} rei p^{ro}bae vel salus v^{er} t^{um} p^{ro}
t^{um} y^{er}h^{is} t^{um} z^{um} t^{um} z^{um} non tant^{um} corp^{or}ib^{us} s^{ed} etiā an^{im}is. p^{ro}

tantissimū diligenter vires regni et romani nois
fundamenti. In prima delecti exanimatione co
sistunt. Nec leue hoc putetur officium aut passim
quibuscumq; mundandū qd apol veteres inter varia
genera videtur tutū in sereno pncipue constat
ēē laudabile iumentū cū cū defenso promeray
cū bellorū est et iustenda fortuna genere et si
copiasuperat et moribus debet excellere. Ho
nestas cū idoneū militem reddit verecundia dū
phibet fugere facit ēē virtutē. Quid cū prodest
si exerceatur ignobilis si plibz stupidine mereat
in castris. Iniquū exortū profiat tempore belli
cūq; improbandis tironibus claudicay electio
et qd vbi experimentūq; cognouimz hūc tot
vbiq; ab hostibus illate sūt clades. Dum lon
ga pax militem morosū legat. dū honesto
res quicq; cūq; sciant officia. dum iudici
possibiles tirones p grām aut dissimulationes
probantū tales portant armis quales. dum
habere festidūnt. Am. ignis qd vires indignaq;
diligentia idoneos eligi conuenit iuniores.

als apt als a
hdes

Ad non

statim punctis signorū scribedū. De exanīe tūo
est tūo delectū verū aut exortūo pretentandū r
vtrū vere tanto operi aptū possit agnoscī et ag
noscitas in illo repugnandū videtur et robur et
vtrū armorū disciplinā ediscere valeat. vtrū
autē confidenciaz heat militare. plerūq; cū qd
nō improbabiles videntur in spē tamē expe
tis comprobantur indigni. Exortandū qd impius

als Repudā

utiles et in locum eorum strenuissimum subrogandi sit.
 . In omni enim consilio non tam prodest multitudo
 quam virtus. **S**ignificatio itaque tyrannibus per cothidi-
 ana exercitia armorum est demonstranda doctrina.

*no. expediret
armos*
Sed huius rei usum dissimulatio longe sanctius
 aboleuit quem inuenias qui docere possit quod ipse
 non didicit didicit. **D**e istis ergo vel libris vobis
 antiqua consuetudo repetenda est si illi res gestas
 et eventus tam stupere bellos sistat que nunc qui-
 mus tamquam notat inquentes. **L**acedaemonii quidem
 et athemeneses alique grecorum in libros retulere
 per peritiam: si nos disciplina militum publice rei
 decemus inquirere quod ex primis finibus imperii
 sunt pene solis regionibus et mundi ipsa fine desin-
 dit. **H**ec necessitas compulit euolutis auctoribus
 ea me ius opusculo fidelissime distantes que
 cato ille censorius de disciplina militari scripsit.
 quod cornelia celsa frontinus perstruenda duxerunt
 quod petronius diligentissimis viris militibus
*no. her. precepta
et accepta sunt*
 affert et pulchre redegit quod augusti et trajani
 ad quam constitutionibus cauta sunt. **N**ihil enim
 in auctoritate assuere si horum quos supra retuli
 quod dispersa sunt velut in ordine epithomata cons-
 cribo.

Primus ergo meditationum auspicio tyrannos
 militum edocendi sunt gradus, nihil enim magis
 inprimere vel incede custodiendum est quam ut omnes militum
 incedendi ordine seruent quod aliter non potest fieri nisi
 breuiter ac ambulare celeriter et equaliter distant.
Periculum enim ab hostibus semper gravissimum sustinet

diuys et mozdmaty. militum g' gradu. xx. milia
 pont hore quinqz dnm t'gar estine confaenda
 sunt. pleno aut gradu qui natio est tondan hore
 xxv. milia pagenda s. quicqz adideris iam cursus
 cuius spaciū non potest disrupi s et cursu p'ncipue
 affuefandi snt iuniores ut maiorez impetum
 protrant vt loca oportuna celeriter ad vñ adue
 neant occurrent. vel aduocatus idz facere volentibus
 p'ccurrent ut ad explorandū alacritā pergant alacris
 redant. vt fugientē terga fatisqz comprehendant. Ad
 salum etiā quo b' fose transiunt vel impediens aliq
 altitudo supatur. Exercendū est milles vt ad eū
 modi difficultates euenerint possit sine labore tran
 sse. Preterea iupō confiam ac dūyratione telloy
 bellator cum cursu saltusqz veniens aduersari p'sti
 git oculos mentesqz dēcipiet p'usqz plagā p'fligit quā
 ille monuit. Cū alacris saltu. ad velocius cursu. ad
 vallidius beat. Neqz eū ille atqz potuisset p'z eē sepe
 2fo nisi se et suos milites frequentibz exercitiis preparā
 set ad p'elia

" **N**atandi. Vsum stius mensibz omīs cōlites. Delnadaz
 d' t'io condipere. Non eūz p'mper pontibz flu
 m'p' transiunt. S' et cedens et p'sequens na
 tare cogitur frequenter exercitiis sepe repetitis in
 bubus uel iugibz solent ex l'ndate tottentor. Et
 ignorancia non solum ab hoste s' etiā ab ipis aquis
 distipmen incutit. iāqz rom. m' vides quos tot
 bella et continuata p'icula ad omēm m' militaris
 erudierunt artem. Campum m'zad vianā t'
 bez delgerunt in quo iunentz post ep'atuz ar
 moz sudorem pulueremqz delueret ac lassitudines
 cursu natandi labore deponeret. Non solum autēz

long natandi

galiazas

pedites si etiam per equites ipsoque equos et lixas que
galiazas vocant ad nutriendum exercere per modum
est neque impetis cum nectis moribit eue
mat.

Antiqui sicut pimentur hoc gne exercere
tiones de hynne in modum tunc adroti
data tegebant suta ita ut dupli pondus crates
heret quam suta publice heret consuevit. Indem
claves ligneas dupli ea pondus per gladiis
tironibus eoqum non tamen nune si etiam post
meridie exercabantur ad palos. Palos enim
vis non solum uylitibus si et gladiis uylitibus pium
pext. Nec unquam aut arena aut campus uylitibus
arum uylitibus probant uylitibus diligenter exca
tata uylitibus ad palum. Singulis aut tironibus
singulis pali defigebantur interia. ita ut uylitibus no
possent et se pedibus emmeret. Contra illud pa
lum tamquam aduersariis tironibus ad clauem illa crate
illa et clauem uylitibus ad gladio se exercabant et suta
Et nunc qui caput aut faciem peteret nunc alitibus
uylitibus interdum contenderet poplites et quia
succidere. recederet uylitibus uylitibus qui pntem
aduersariis sic palum omni impetu omni bellandi
arte tentaret. In qua meditatione pntem
illa cautella ita ut tironibus ad inferendum uylitibus in
sugeret neque pntem ipse patenter ad plam.

Palus

Retire non cessim si pntem feyre dice
bant. Nam cessim pugnantes non solum uylitibus
si etiam derisere romam. Cesa enim quous impetu
pntem uylitibus non frequenter pntem am et
arum uylitibus defendantur et ossibus ac contra

VI

primata duas brachias ad acta. mortalis e uide est ut
 vitalia penetret quicquid immergitur. **T**am diu
 cesa infert brachium dextru. latusq; nudatur puc
 ta aut recto corpore infertur et aduersariu sauiat
 anteq; vidat. Ideo ad sumendum h prapue gne
 vpos qstat ee romanos. **D**uplicis aut ponderis
 illa crures et claua io dabantur ut ad leuia vera
 et leuioza tiro arma supisset uelut grauiore pon
 dere liberati senior aliozq; pugnaret.

Proterea illo qstat gne quos armaturu
 vocant et apum doctores tradita publicu
 est tiro qm hsa copate fuitur. Constat eni et nunc in
 omib; plia armaturu melis pugnare q ceteros
 eoquo intelligit delect q exercitatu miles in exercita
 to sit melior cu armatura ut cuius eruditi reliquos
 conuenerunt suos bellandi arte pcedant. Ita aut
 seueri apud maiores qdici disciplina fuita est ut
 doctores armoz duplici remunerantur annone
 et milites qm parid nulla plusione pferant pro
 frumento ordo deo cogentur accipere nec ante
 eis pntio rediretur annona qm sub pntia pre
 ferri legionis tribunoz l pntu experimentis
 datus ondisi se omia q erant in militari arte co
 plere. **S**edhil eni nec stumq nec feliciq nec laudi
 bibi est re publica in qua habundant milites eru
 di. Non eni l mtor eius lauz argenti gemaq;
 copie hostes ad reuerentiaq; vdam aut ad gram in
 clumit si sola testore subiauntur armoz. **T**em
 inalhe reb; sicut ait cato. si quod estatid est potest
 corrigi prehoz delicta emendacione non reapsit
 cum pcha statim sequitur errore. Nam qstatu i

Remuneratio
 militum.

peunt qui in graue iugiter pugnauerunt aut in
fugam versi. Versibus vltimi pares esse non audent.

Quod inceptum renouetur. Tiro qui ad claua
exercetur ad palum. hastilia quoque ponderis gruiro
ris quod vera futura sunt iacula aduersus illum palum
tamen aduersus hominem iactare compellere. In qua
re armorum doctor attendit ut magnus viribus hasti
le ostendat ut destitutus ictu vel iudicio vel iuxta
dirigat iussile. Eo enim exercitio et laetitia robur
acrescit et iaculandi pericia atque usus inquiratur.

Quod prope tercia uel quarta pars iunior qui apti
et potest reperi. Anali lignea sagittis quoque lignosis
exercenda est. semper ad palos et doctores ad hunc
rem artifices eligendi. Et maior adhibenda so
lercia ut archum praecito teneant ut fortita implerant
ut sinistra fixa sit ut dextra ad ratione ducatur. Ut
ad illud quod ferendum est oculi praecito animusque con
sentiant ut siue in equo siue in terra recto sagittare
deant. Quam arte et disciplinam opus est diligenter et co
ntinuo usu exercitioque fieri. Quod autem uolunt
boni sagittarii in usu plene habere et cito in libris de
disciplina militum euidenter ostendit et claudius praetorius
iaculatoribus institutio atque praedicta hostem cui pra
impetum fuerit superant. Praeterea scripto quidem
qui aduersum inimicos qui exercitum publice rei
sub iugum iusserant. erat adde artitudo. atque se super
toram futurum esse non credidit nisi in omnibus ten
toribus lectos sagittariosque iussisset.

Holipids vero uel manibus uel fundis praec
cendos exercitum diligenter commouit iunior
res fundarum vero usum primum balnearum insularum ha

VI

Sagittae lignosae

funda

bitatores pubeuissse et itū pite exercuissse diuinitu
ut matres pamos filios nullū abie gtingere sine
rent nūq̄ ex fūda destinato lapide pūssissent
Sepe enī aduersū bellatores cassidibz catafractis
lorisqz munitos terretes lapides de fūda uel
fustibulo destinato sagittis sunt omnibz grūno
res cum moribus integris letale tū vubz impor
tant (et sine via sanguinis hostis lapidis ictu
p̄eat. p̄mōibz aut veterū p̄clis funditores in
hūssē nullū ignorat q̄res tō ab vniuersis tūo
mibz frequēti exercitio dicēda est quia fūda
portare nullū est labor (et p̄tādū euenit ut in la
pidis locis conflum heatin aut mōs sit aq̄s
defendōbz aut collis aut ab oppugnatione cas
tellorū sine ciuitatū lapidibz barbarū fundisqz pe
llendi sunt.

Pumbatoz quoz exercitio quos
marcio barbarulos uocant est trādenda p̄mōibz
scam i phya dūdo due legiones faciūt q̄ sena in
lūa miltid habuerūt hys talis p̄centū dtebantur
et fortiter marciobarbulū vocabantur. **P**er hos lō
go tempore strenuissimū ḡstati om̄ia bella ḡstati
usqz eo ut diorchamū et maximianū ad ad p̄p̄ū
p̄uenissent p̄ merito v̄tutis hos marciobarbul
los atqz herculianos censuerūt opulentos cosqz
cunctis legionibz p̄tulisse doceant. **S**ynos at
marciobarbulos p̄sertos stutis portare consueuerūt
quos si oportune miltres iacent p̄ sagittarū p̄u
tati miltari videntur oficiū. **N**am hostes quosqz
consueuerūt p̄ssē non modo ad m̄mūd. **S**ed ad ictū
missū p̄ueni.

Marciobar
bulos.

Mon tū aut a t̄rombz s̄ etiam a stipendi

osis militibus salinis. i. saltus equorum distringit est
semper exacti. Quem usum usque ad hunc etatem
habet iam cum dissimulatione pueris manifestum.
Tunc equi lignet hyepnie sub tacto et pite pone
buntur in campo supra hos iuniores primo merces
dum. r. donec consuetudo perficeret. Deinde an
multi cogebantur ascendere. Tantamq. cura erat ut
non solum ad exercitum sed et ad exercitum partibus et iusticie
et discipline condiscerent. Sed ut in iunioribus
pili euaginatores et gladios et contos tenentes.
Hec enim assidua meditatione faciebatur. si ut in tu
multu prelii sine mora ascendere qui tam stu
diosa exercebantur in parte.

Pondus quoque huiusmodi usque ad .he. libras
et iter facere gradu militum frequentissime
cogendi sunt iuniores quibus in ordine exercituum
miles uacitas impuer ammonitio pite et arma por
tandi. Nec hoc ordatur ordatur difficile si usus
acrescit. Nichilque non assidua meditatio facili
num redat. Quia nam antiquos milites facti ta
uisse uirga ipso teste cognoscitur qui ait.
Non secus at prius acer romani in armis iusto
sub face nram cum carpit et hosti ante exercitum
positis stat imagine castris.

Locus exigit in quo amoris genere nel
iustitiam uel inueniendi sint tiro refere
tentem. si in hac parte antiqua penitus consue
tudo dilata est. Nam licet eo gutorum et hala
norum huiusmodi equitum arma perfectum pedi
tes gstat et inuitos. ab urbe enim condita usque
ad tempus qui gratiam et cataphractis et galeis

muniebatur pedestris exercitus. **S**ed cum campestris exer-
 citatio interueniente negligencia desiderata aspectus
 gratum iudei arma ceperunt quod primo milites inducitur
 itaque ab imperatore postulante primo catafractas. deinde
 cassides se deponere sic detrahi pectoribus et caputibus
 aggressi contra geros milites in multitudine sa-
 gitariis sepe delecti sunt nec per tot dies quousque
 ad tantam viam quadam pervenerunt cumque tunc
 fuerint ut catafractas et galeas pedestribus redire et
 ita sit ut non de pugna si de fuga cogitent qui
 in ad unum exponitur ad vulnera. **Q**uod etiam
 pedes sagitarii sine catafracta sine galea qui ad
 archum tantum tenere non potest facit. **Q**uod ipsi
 draconarii atque signiferi qui sinistra manu astas gu-
 bernant impellere faciunt quorum capita unda constat
 et pectora. **S**ed gravis pedum lorica videtur fortasse
 arma trahenti. Ceteris confidimus non laborare
 et si onerosi gustaverint. **S**ed illi qui labore in portum
 die detrahi munientis armorum fesse non possunt de-
 terere corporibus et vulnera sustinere cogunt et mor-
 tem et quod est gravius aut capi aut certe fugere aut
 non publicam perdere. **S**ic enim exercitus laboris
 detrahit cum magis de decore curant ut pecu-
 des. Unde etiam apud antiquos unum videbatur pe-
 dibus exercitus usque pilate legiones pro praetura
 et catafractis galeisque fulgebant usque adeo ut sa-
 gitarii sinistra brachia minus munirent pedes
 tres aut praeturi praeter catafractas et galeas et
 fessas oneras pedestris armis cogere accipe
Sic erant summi illi. qui in prima acie pugnant
 principes. in 2a astati. in 3a triarii vocabantur. Sed
 triarii gravibus pennis solebant intra praetura subsistere

Draconarii

triarii

leues armature
ferreorum

pila

pila

hadrus

uestantes vulnerant venientem tellis et cum uictis
postulasse tamquam uictoriam inuaderent hostes a
quibus constat quod sepe factam esse uictoriam ad hastati
illu et qui priores steterant interissent. **E**nunt
tu inter ueteres apud pedes qui dicebantur leues
leues armature feditores et feditarii qui papue in
comibus loquebantur et a quibus pugna pugnandi
sumebatur eorumque. **S**ed hi uelocissimi legebant
nec erant amodo multi qui cedentes si prius uictis
impulsi inter principia legionum rursus stabant
ita ut acies immota conspiceret usque ad puerum stare
conflictus pugnaret utrimque uictis pila que
pugnantes uocabantur ex pilis uictis. **E**t postea
sumebatur ne gnuis galca uideretur pugnare
Sed stabat aliquid semper in pace. **P**ila quibus
uocabatur pedestris exercitus pila uocabatur fedito
sub tulo trigone profusa uictis noue qui in puerum
fedit non possit absidi et locum pueri ac forti
ter dicitur facile pueri tunc gnuis apud uictis
rara sunt tela. **V**ictis autem pueri pueri hys pueri
apue utuntur quas hebreus uocant bimas ac thabi
pueris pueris. **S**ed pueri cum uictis a
tatur pueris pueri in an uictis hys debere. ita
cum uictis pueris uictis uictis uictis uictis
ad pila et manu ad manu gladiis pugnare tunc
in ante dextros pedes hys debent ut et latera con
pugnare ab hostibus ne possint uictis accipere et pro
pugnare dextera sit qui pugnare possit pueri pueri
ac pugnare omni antiquorum armorum genera
constat esse tiones. **S**ed pueri est quod cum ut dicitur
ac pueri sumat uictis qui uictis capite uel per
tore non timet uictis.

Astrologus quia uictis debet tione uictis
nichil cum tam salutare nec fa ne

mya nātās non pūte cespites circumadimē hētera.
 et ex hys velut mura instruit altus tribz pedibus si
 testam ptabr in ante sit fossa de qua leuati cespites.
 fossa tumultoria Deinde tumultoria fossa fit lata pedes. xv. alta pe-
 des. vii. **S** ubi vis acrior minuet hostes tunc legi-
 tima fossa ambystid conuincit munire. castrorum ita vt
 vii. pedes lata lati sit et alta sub hūca pedes. ix.
 supra aut pedibus sepibus hinc inde factis q̄ de fossa
 lauata fuerit terra congeritur et crescit in altū q̄mior
 pedes. sic fit vt. vii. lata sit et. xii. alta. Supra
 quid de lignis fortissimis sudces quas milites porta-
 re consueuerunt p̄figunt. Adquod op̄i legiones rasti-
 ales aliq̄ vtensiliū tūa hūc quonit semp̄ i porta.

E facile est abūtibz aduersarijs castra munire
 verū si hostes inuadit tunc omīs equites
 et media p̄s pedum ad pulsandū ordinaut in acie. Et
 hūc post ip̄e ductis fossis munūt castra p̄ p̄cecon
 indicantur q̄ tentoria p̄ma / q̄ secunda. q̄ tertia op̄i
 omē op̄leuerunt. Post hoc acenturionibz fossa in-
 pitatur ac mensuratur et vindicatur in eos qui ne-
 gligētiā fuerint opati. Sed hūc enī vsum institu-
 endus ē tūc cū nātās postulauit sine p̄turbatōe
 et celeriter possint castra munire.

Nihil magis p̄dūse q̄stat in pugna q̄ vt assidua
 op̄atio milites in acie dispositos ordines suant
 nec vbi contra quā ex pedit aut ad globet aut laxet
 flam et consti p̄ stipati p̄dūt spacia pugnandi et
 sibi subicem impedimento sit et rariores atq̄ intellu-
 centes addidit p̄cipi hostibus p̄stant. necesse est
 aut statim metu vniūsa confundi si interasa acie
 adducantū terga hostes accesserit produendi q̄

triones sunt semper ad campum et finem intercedere ordinem
in actionem dirigendi. ita ut primo simplex explorator sit
acies neque sine neque sine. Hanc circumstantiam ut eque
legitimo spacio miles distet a milite. Tum papyrus
ut subito duplicent aciem ita ut primo impetu ad
quem respondere solent ordo servetur. **C**irca papyrus
ut quadrata aciem repente constituat quo facto in tri-
gono quem cuneum vocant. acies ipsi disponenda est
quod ordinatio primo papyrus constituit in bello. iubetur
ut instruant orbem quo genere ad magis hostium interru-
perit aciem resisti ab exercitibus militibus constituit ne
omnis multitudo fundatur et dissipatur infirma et gra-
ue dispendium pariat. h. si iuniores assidua medita-
tione pepererint facilius in ipsa dimicatione obstabunt.

triangulum
cuneum

Proterea et veteris consuetudo permittit et dicitur
augustinus atque adrianus constitutionibus præcavetur
ut ter in mense tam equites quam equites pedites
æducantur ambulantes. h. cum verbo h. exercitibus generis
nominat. p. nulla passim armati instructique omnes
telis pedites militum gradu pre ac redire iubeantur
in castra ita ut aliqui itura peram cuncti alacriore officio.
Equites quoque dimissi per turmas armatique simplici-
ter itura peragebant ita ut ad equestrem meditationem
interdum sequentur. interdum cedant et recursum
impetibus sequantur non solum aut in campis sed in chuosis
et arduis locis et descendere et ascendere utriusque
acies cogebatur ut nulla res vel casus præstare pugna-
tibus possit accidere quod non ante boni milites assidua
exercitatione didicissent.

Et præterea ac devotionis intuitu imperator iunxit de
vniuersis auctoribus qui rei militaris disciplinam

litere mundancum in hunc libellum emendata accessi.
 Ut in electi atq; exaratione tironum si quis digne
 velit existere ad antiqua virtutis iustatione facile
 possit corroborare exercitum. nec enim degeneravit motus
 mundi color. nec defectus est terra quae laedonios quae atre
 nenses quae marsos quae samnites quae pelignos quae ipse poge
 nuere romanos. Nonne epirate armis phinid al
 qui valuerit nonne macedones atq; thessali superant
 pphs usq; ad indiam bellando penetrarunt. Dato aut
 et messos et trates in tantis belicosis semper fuisse
 manifestum est ut ipsum montem. fabule apud eos natum
 esse confirmant. longum est si iniquitatem phinid vices
 numerare contendam ad omnes in romani imperii ditione
 consistant si longe secumque paucos homines partim
 ad edicationem ocy partim ad auxilia transduxerit of
 ficia. ita cura exercituum militumque primo negligenter agi
 postea dissimulata ad postremum olim in obliuione pe
 ducta cognoscitur. Nec aliquis huiusmodi etate aadi
 sse impetitur. Cum post primum pium bellum. xx. et tot
 exarant duos. Porro ita romanos illos ubique vic
 tores omnes et armorum consuetudinis enervauerit ut
 hoc posito bello hannibali pares esse non possent tot
 itaq; consiliis tot duabus tot exercitiis tunc deinde
 ad victricem pervenerit ad usum exercituumque militum
 condiscere potuerit semper quod legendi et exercendi est
 iunioris. Unde n. esse constat audire armis suis quod
 alhenos mercede conducere.

maze apud da
 cos messos qui
 aot n. huius

V

no

In quot generum duntaxat res militum. Quid sit
 legiones et auxilia interset. Que causae ex auxilii si
 cent legiones. Quotenas legiones antiqui ad bella
 duxerunt. Quodmodum legio constituitur. Quot
 cohortes sub una sint legione. Item quot milites sub una

cohorte sint. **N**omina et gradus principiorum legionum.
 nomina eorum qui antiquos ordines ducebant. **D**e
 officio prefati legionum. **D**e officio prefati castrorum
De officio prefati fabrorum. **D**e officio tribus militum
De certamine atque negotio peditum. **D**e turribus et
 quatuor legionariorum. **Q**uomodo acies legio
 num instruantur. **Q**uomodo triarii vel centurio
 nes armentur. **C**ommissa pugna graue armamentum
 stare pro muro. **N**omina militum et gradus in suis
 eorum adusis scribenda. **P**reterea exponere robur no
 torum per computandi artem in tribus elige
Donatus patre dicitur. **D**ignitas debet apud
 milites scilicet primis in legiones ita fieri
 promotiones ut per omnes cohortes transeat qui
 promouentur. **Q**uid inter tubicines et claudius misit.
De exortatione militum. **E**xempla adhortationum
 exercitus militum et aliorum artibus tanta et enu
 meratio festamentorum vel mulchinarum legionum.

Instituta maioris patris creuit plurissime
 demeritum vram plurissimeque retinere continue
 declinata victoris ac triumphis. **S**iquidem in
 dubitata approbatio artis fit rex semper effectus
Decus tranquillitas tua impator iunite altior
 consilio quam meo testem poterat conape ex
 libris antiquorum nosse deservit ad ipsam antiqui
 tatem facis recentibus antecedit. **I**gitur h
 breuiter comprehendere magistratu hic non tam
 dispendi quam recognoscenda precepta retinuit
 sepius auodo cum pudore. **Q**uid aut audacia
 quam dno ac principis generis humani dicatorum
 gentium barbararum aliquid de usu ac disciplina

insimul ne belloy qd no vississet fieri si forte qd ipse
gessisset et rursus tanti imperatoris non obedi-
re mandatis. plenius satis legi videbatur atq; pi-
culi agere. **S**ed itaq; more impondo audax
factus sum dum metuo videri audacior si ne-
glexisset. Ad qua tunc estate procedens me pedul-
cencie ure phrentie adquisit. Nam libellu de de-
lectu atq; exortatione tironu dudum famulo ob-
tuli non tunc culpatu abrepti nec formidolosi a-
gredi qd spontineo cessit impune.

Res militaris sicut latinorum egregia autem
constat et vrbibus. h. in tres diuidit partes. **E**-
quites **P**edites **C**lasses. **E**quum alas dicitur
ab eo qd ad similitudine alarum ab utroq; pre pro-
tegas aries qm vespilationes vocantur a velo
qd bellis h. est famule trinitum. **E**st et aliud genus
equitum qui legionum vocantur. **P**edites qd greci sunt
equites instituti. **C**lassis duo e. gna vna libris
milia (et aliud h. scilicet equitibus campis. **C**lassis magna
vel plurima peditibus colle vberis plana et abun-
dant. ex quo intellexi magis re publice natos pedit-
tes qui peditibus vbiq; pedit. **E**t maiorum numero
militum sumptu expresse impore munitur exercitu
vnde ex re ipsa atq; ope exercitus nomen accepit.
ures nuncupat licet obliuiscit qd vocabatur verum
ipsi pedites pedibus diuisi sunt partes h. est auxilia-
res ex socis l. fedatis gentibus qui mittuntur
romana autem vrbis precepit in legionem ordinari
one solet. **L**egio autem ab eligendo apelanda est. Quod
vocabulum despicit eorum fidem atq; diligentiam qui
militibus peditum in auxiliis minor legionibus
longe amplexor assuevit militum magis ascribi.

alae castus

vexillatione

legionum
instituti
Classis

pedites

Auxiliaries
legio

Denique actiones greci sardam falanges
habuerunt ut in qua phalange armatorum
vix milia censebantur. Tali atque telibet plu-
res q. barbarice nationes catius utebantur p. p.
ho inq. singulis erant sena milia armatorum.
Romani legiones hinc in quibus singulis sena mi-
lia interdum amplius militare consueverunt. qd
aut inter legiones et auxilia inter se videatur
exordium auxiliares ad ad presens ducunt. ex
dices nunc venientes nec discipline inter se ne-
notie ne affectionis consuetudine inter talia institu-
ta. alij inter eos vix annorum. Necessitas autem tardius
ad viatorum qui dissepant antequam ducerent. Denique
ad in expeditionibus plurimum prodest omnis militum
vix proprii significandi comerti non pot. equiter
in sa complere qui ante piter non fuerunt. tamen
h. ipa solentur dicesq. exercitibus prope confidit.
Si probarentur non mediocriter iuuunt. nam legio
vixit semper auxilia tamquam levis armatura in
acie iuuabantur ut in his plurimum magis auxilia
ludet q. principale subsidium. Legio autem p. p. cohor-
tibus plena ad omne armaturam h. est festenta-
tos sagittarios funditores. basilarios ad p. p.
et p. p. infantes milites equites legionarios h. uide-
mationis teneat ad vno aio pariq. consensu
castra muniat. aciem instituat. p. p. gerat ex
omni pte p. p. nullo expensis indigens ad iuu-
mento. Quotidie hostium multitudinem p. p. con-
suevit. documentum est magnitudo romana q. semper
ad legionibus ducerent. tunc hostium vixit quatuor
et ipa voluit vel rex nati p. p. legioni nome

phalanges

Cathac

Legiones

auxiliares

in exercitiis pueris hodie. **S**ed per negligentiam superius
 temporis robur infactum est. **N**am cum videtur
 prima occuparet ambicio. et per gratiam promoueret
 milites qui promoueri consueverunt per laborem.
 denique contubernibus completis stupendarius per
 testonales ex more dimisso non sunt alii substitui
 ti. Preterea nascitur morbo aliquot debilitari
 ut atque dimitti aliquot degenerare vel duos casu
 bus perire. **E**t ipsi ante singulis diebus singulis
 mensibus in recedentibus locis morum turba suc
 dat. Quia copiosius inde exagratim exercitum.
 et alia cum cum atemate sunt legiones magnas
 nullis laboribus et militandi graviora arma plura
 numerata senior disciplina. **Q**ui virantes plerumque
 in auxiliis festinant nullis sacramenta prece
 dere et morum sudor et maiora sunt prima. cito
 ille maior cum et armis mixtus est et consil
 exercitus sepe dicit et plerumque se rei publice meritis
 profuturus si disciplinam militarem conferret i
 llerie. Nam una etatis sunt qui fortiter fiunt.
 qui vero pro utilitate rei publice scribunt eterna
 sunt. idcirco fecerunt alii quod plures si precipue
 frontibus duo tunc ob eis modi compeditum
 industriam horum iustitiam horum precepta iustitiam
 Valo per fidem fideliter signabo. **N**am cum casus
 expensis faciat diligenter et negligenter or
 dinitis exercitus non solum presentibus sed etiam futuris
 seculis proficit si provisione magistratus tue iusti
 tior auguste et fortissima repetitur amorum et
 emendationum dissimulatio perducatur.

In omnibus auctoritatibus iuvantur sin
 gulos consules aduersum hostes copiosissimos

non amplius q̄ huius dixisse legiones additis au-
 silijs fortior tanta in illis erat exercitatio tanta
 fiducia ut in bello due legiones fierent crederetur
 posse sufficere quippe ordinacione legione antiquae
 sui norma militarie huius copiarum. **S**uadissimae
 robustior aut propellens videbidebit no in huius
 si difficultati ipsi rei commensur impunitis. **S**ten-
 toq; itaq; aio sepius relegenda e ut memoria in-
 teligencia. unq; valeant comprehendere. **N**ecessitas est. n.
 iuratum e rem publicam cuius impatru militari
 ante precepta quoniam voluerit finat exatib; be-
 hofos.

Diligenter q̄ latis iumentis armis cor-
 poribus p̄stantib; additis etia exercitiis co-
 thidinis quatuor vel eo amplius mensibus usu
 auspicisq; p̄dentissim; principis legio formatur.
 Nam iunctura p̄metre militare scripto ad matricul-
 luerat p̄mare solent et lo militare p̄mmentia dnt.
Iurunt aut perden et v̄ et p̄ spm̄ sancti et p̄ ma-
 gestatem impatoris q̄ p̄m̄ dnt qm̄ humana diligen-
 e et colenda. **N**am impator ad augusti nome accep-
 tamq; p̄nti et corporis dea fidelis est p̄stonda
 deuotio impendenda p̄m̄q; similitud. **D**eo cuq; vel
 p̄p̄m̄q; vel militum sunt ad fidei cuq; diligit qui
 deo regnat auctor. **I**urunt aut militis omnia se p̄re-
 mie facturos q̄ p̄cepit impator. unq; d̄sc̄tu-
 ros militum vel morte reuolunt pro romana re
 publica.

p̄m̄mentia in
 huius

Pacendi est aut p̄m̄ legione. p̄. cohortes eē
 debere. **S**i p̄m̄ cohortes reliquas et numero
 militu edignitate p̄cedit. **N**am genere atq; q̄q;

assu i p̄m̄
 cohorte

myllima

pa. 1026. l. c. v.

32.

2^a cohors

3^a

4^a

5^a

6^a

7^a

8^a

9^a

legionis una

Instructione huiusmodi viros electissimos quos huiusmodi sumptibus
aquillam quod proprium signum in romulo est semper
exercitu et totius legionis insignem huiusmodi sumptibus
patorum huiusmodi etiam summa et propria signa venerantur
huiusmodi pedites mille. c. quing. Equites locustos. c. xxi.
et appellatur cohors myllima. huiusmodi prima est apud legio
nem ab hac cum pugnamur est prima acies in
ordinatur. 2^a cohors huiusmodi pedites quing. equites. lxxv.
et appellatur cohors quingentima. 3^a cohors similis
gentes. lv. equites. lxx. si in hac cohorte tres va
lidiores probati moris est quia in media acie consistit
4^a cohors huiusmodi pedites quingentes. lxx. equites. lxxv.
si et quinta cohors strenuiores desiderat milites quia sunt
prima in deo ita quinta in sinistro proutur cornu
lunum quing. cohortes in prima acie ordinantur. 6^a
cohors huiusmodi pedites quingentes. lv. equites. lxxv.
in ipsa quoque emulati ascribendi sunt maiores quia
in 2^a acie propria aquila et imagines cohortis separa
sunt. 7^a cohors septima huiusmodi pedites quingentes. lv.
equites. lxxv. si et ipsa animosos desiderat viros quia
in 2^a acie consistit in medio. 8^a cohors nona huiusmodi
dites quingentes. lv. Equites. lxxv. si et ipsa animosa
desiderat viros quia in 2^a acie consistit in medio. 9^a
hob. p. huiusmodi pedites quingentes. lv. equites. lxxv. et
ipsa bonos consuevit bellatores quia in 2^a acie
possidet cornu. huiusmodi p. cohortibus legio plena funda
tur quod huiusmodi pedites. lxx. milia. Centis equites. d. c.
viii. p. minor itaque una armaturarum proba quod legio
ne esse non debet maior aut inter se consistit. Si
non tamen huiusmodi hostem si et alius myllima f. c. i. i. i.
sustineat.

Antiqua ordinatione legionis exposita per

cipalium iustitiam et ut p[ro]p[ri]o verbo utin[us] p[ri]ncipiorum
 nomina ac dignitates sui p[ri]ncipes matriculis iudicio
 Tribunus maior p[er] eptam p[ri]ncipum p[ri]ncipatoris iudicio
 designatur destinatur. **T**ribunus p[ri]ncipum p[ri]ncipum
 ex labore. Tribunus aut[em] vocatur ex tribu q[ui] p[er]se
 militibus quos ex tribu p[ri]ncipum p[ri]ncipum legit. **O**rdina
 ry dicitur in p[ri]mo p[ri]ncipos ordines ducit augustu
 les dicitur qui ab augusto ordinibus p[ri]ncipum sunt.
 fluminales ite tamq[ua]m 2° augustales ad quo vespasianu
 no sunt legibus additi. **A**ugustales q[ui] adu[er]sa portant.
 p[ri]ncipum q[ui] p[ri]ncipum portant impatores. **O**ptio
 nes ab optando appellat[ur] q[ui] h[uius] tamq[ua]m adoptati ad eor[um]
 viciu[m] solent viciu[m] p[ri]ncipum. **A**ugustales q[ui] p[ri]ncipum
 portant quos n[un]c d[omi]nos vocant. **T**hesa
 ry qui thesaurum p[er] contubernia militu[m] m[an]ent. te
 seu aut[em] de p[re]ceptis d[omi]ni quo vel ad aliquod op[er]a
 vel ad bellu[m] movetur e[st]ent. **C**ampigeni. h[uius] est
 ante signu[m] ite sic notari q[ui] eor[um] op[er]a atq[ue] v[er]itate
 e[st]ent p[ri]ncipum crescit. **C**apometatores qui p[re]ceden
 tes locu[m] eligunt castris. **B**eneficiarij ab eo a
 pellati quod promouentur of[fi]cio tribunor[um] lib[er]i
 ri ab eo q[ui] in lib[er]os referant m[er]ito ad milit[ar]es
 p[er]tinentes. **T**ubianes cornu[m] et bucinatores
 qui tubu[m] vel ere cornu[m] p[er] bucina comperit p[ri]ncipum
 solent armature dupl[ic]es q[ui] h[uius] conspiciuntur
 annonas. **S**implares q[ui] singulas. **M**essores q[ui]
 in castris ad podisui demetuntur loca in quib[us]
 hospicia in ciuitatib[us] p[er]stant. **T**orq[ui] dupl[ic]es. tor
 quati simplares torques aurei solide v[er]tute p[ri]ncipum
 sunt quon[iam] qui m[er]itum p[er] laudem p[re]cedit dupla
 res q[ui] p[er]hibetur anonas dupl[ic]es duas. **S**implares
 vna semper conspiciuntur annonas. **C**andidati du
 plares. **C**andidati simplares. h[uius] sunt milit[ar]es p[re]

tribunus

ordinarij

augusti

fluminales

affectu

imaginarij

optiones

Augusti

Dionomarij

thesauri

Campigeni

Capometato

res

beneficiarij

lib[er]arij

dupl[ic]es

Simplares

messores

torq[ui] dupl[ic]es

Simplares

Candidati dupl[ic]es

Candidati simpl[ic]es

res

us legys munus sit. Felusq; munus facis apclantur q;
propta munera facere iusticiam coguntur.

Centuria aut consuetudo tenent ut ex p^o
p^{re} legio promoueret. Centurio p^{ri}ncipali q^{ui}

Centurio p^{ri}ncipali

non solum aquile p^{re}sentat v^{er}o quatuor centurias
hor est quidam p^{ri}ncipalis miles p^{ri}ncipali acie gube
nabat h^{uius} caput tota legione iuxta con
sequabatur et comoda. Ite p^{ri}ncipalis haustu duas
centurias. i. ducentos homines ducebat in acie

Ducenarius

2^a quem nunc ducenturum vocant. P^{ri}ncipalis aut
p^{ri}ncipalis cohortis centuria semper h^{ab}et 2. centi. l. homines
gubernabat ad que in legione p^{ro}p^{ri}etia q^{ui} ordinata
sunt p^{er}tinuit. Ite 2^a hastatus gubernabat centu

riam semper. i. centi. l. homines. Sic. p^{ri}ncipalis centurias
regebantur quibus magne utilitates et magnus ho
nor est ab exercitu constitutus ut ceteri milites ex to

ta legione omni labore ac deuotione contenti erant
ad tanta p^{re}mia p^{er}uenire. Erant etiam centuriones

Centurio

centurionis

capituli tribuni

qui singulas centurias antebant qui nunc centum
arii nominantur. Erant decuriones centurionibus p^{ro}p^{ri}etia
sunt qui nunc capituli centurionum vocantur. Scilicet

cohortes habebat centuriones quique singuli tres et quatuor usq^{ue}
ad .x. cohortes. In tota aut legione erant centu
riones quinquaginta quique

Delegati p^{ri}ncipales ex consiliis ad exercitum
miserantur. quibus legiones et auxilia iuxta
obtemperabant in ordinatione p^{ar}te vel iustitiae be
llorum. In quorum locum illustres viros constat ma
gistros militum substitutos. quibus non tantum h^{uius}
legiones s^{ed} etiam plures n^{on} gubernantur. p^{ri}ncipalis et
iudex erat p^{ri}ncipalis legione h^{uius} iustitiae p^{ri}ncipalis
ordines dignitate qui absente legato tamquam vi
carius ip^{si}us p^{ro}p^{ri}etatem maximam retinebat tribuni et

p^{ri}ncipalis legioni

tigones ceterique milites eius precepta seruabant vigilanter
sine promissione testati ab eodem petebatur. **S**im-
iles enim aliquod commisisset auctoritate p[ro]f[er]i le-
gionis a tribuno deputabat ad penam arma omni-
um militum. **N**on vestes anona ad curam ipsa p[ro]ue-
bant discipline severitas d[omi]ni exercitum non solum
pedum sed etiam equitum legionariorum precepto eius ro-
thundie curabant. **I**pse autem custos diligenter sobrius
legione sibi ordinem assidue opibus ad omnem
reuerentiam aformabat industria p[ro]videns a p[re]fatu
laudem subiectorum redundare v[er]itatem.

Errat etiam castra p[re]fecti licet p[re]torum dig-
nitate occupati tamen non mediocribus curis ad p[re]-
castra posicio vali et fosse estimatio p[ro]tinebat.
Tabernacula vel caue militum ad impedimentis o[mn]i-
um nutu ipsa curabantur. **P**refati etiam conturbantes
et medicana quibus curabantur et spense etiam ad eius
industriam pertinebant. **V**ehicula saginaria nec non
etiam ferramenta quibus m[ul]titeres saguntur et ceterum
quibusque ap[er]tius fosse concessit balli aque ducit
Ite ligna et stramina ardetes on[er]ari baliste ceteraque
genera tormentorum ne decant aliquando p[ro]curabat. **H**is
p[ro]longum p[ro]batamque militum p[ro]utissimam omni lege
bat. Ut recte doceret alios quod ipse ad laudem fasset.

Habet preterea legio fabros tignarios structores
carpentarios ferrarios epitores reliquosque artifices ad
hibernorum edificia fabricanda ad machinas turres lig-
neas ceteraque quibus vel expugnatur aduersarios civi-
tates vel defenduntur p[ro]p[ri]os qui arma behi-

culi ceteraque grana tormentorum vel noua fuerint vel tra-
sata reparent habebat etiam fabrice stutarias loqui-
rias archuaris in quibus singule missilia capides
quaque armorum grana formabantur. **H**oc enim erat circa
principia. ut quicunque exercitum intum videbatur unum
decem in castris usque eo ut et amiculum haberent
ad more lesionum ducti sub terre amiculo nuntiusque
intra fundamenta posset impulsus emergeret ad
urbes hostium capiendas horum iudex per se perfectus fa-
brius erat.

per se fabrius

Decem cohortes hinc decem legiones. si prima
erat mixta in qua cetera genere hinc forma
virtute potentes milites intuebantur. **H**inc tribuni
perat armorum sua virtute corporis morum honestate
populus relique cohortes per primum plures a
tribunis vel a principibus regerantur. **T**anta autem
suauiter milites excitandi cura ut non solum tribuni
in ut possint gubernales sibi creditos sub oculis suis
puberantur ostendere malitia. si et ipsi armorum arte perfecti
ceteros ad imitationem pro cohortarent exemplo.
Tribuni autem solitudo per hanc laudantur industria
vel est miles veste utique armis bene munitus ac si
gens exercitus iussu ac disciplina eundem praeedit.

aquila

dracones

Primus signum totius legionis est aquila. quae
aquilifer portat. **D**racones et per singulas cohortes
ad draconum ferunt ad phid. **S**ed antiqui qui
stabant commisso bello ceteri ordines ante si turbam
ac confundi nec hoc possit accidere cohortes in con-
turbas dimiserunt et singulas centurias singula be-
villa constituerunt ita ut ex qui cohorte et ut quoniam

cet centuria in illo vexillo hys cet ascriptio qd pntu-
 tes bellegentes milites in qntoie tumultu a centu-
 bralibus suis ab effare non posse Centuriones ipse
 qui nunc centuriam vocant in unum bellicosos loquaces
 qui transposse caspid castri hys habent ut facili-
 noferent quos singulas subseruit centurias guber-
 nare quatinus ne effor existat ad centid milites
 sequent no soli vexilli sunt s etia Centurione qui
 sequit habet in galea. **E**tia ipse centurie in con-
 tuberna dunt e ut. p. militib sub vno papilione
 regentibus vno possit decan qui caput contuber-
 ni pntuaretur. Contuberniu aut manipulos voca-
 bant ab eo qd gsmatis manib piter dmuabant. fir-
 mite polites tntid.

Centurione

Decan

manipuli
Contubernio

Quemadmodu pnta polites centuria
 nel manipuli appellatur ita pnta cetes turmad
 quod h. j. turma cetes. 32. hinc quippe qui pnt. decurio
 notatur. Centid. n. p. polites ab vno centurione sub
 vno reguntur vexillo. **P**reterea sicut centurio e eli-
 genda magnis virib pnta statuta qui hastas l' mss-
 lu pnta faculetur fortiter qui dmuare gladio et stu-
 tu rotare doctissime nouit qui omes arte didicert
 armature vigilans pnta agilis magis ad facienda
 ea q ei impant qd ad loquidum pati. gntubernaules suos
 ad disciplina retineat ad armoz exercitiu cogat ut
 bene vestiti et calcati sint ut arma omi deficiantur
 ac splendeant. **S**unt eligendi est decurio qui tu-
 me equitid pntuatur. pntis stabili corpore ut
 loquax et armis tucidatis omib ad summa iuratioe
 equid possit astrudere equitate fortissime conto pnt
 uti. sagittas doctissime mittere turmales suos. i.

turma

decurio

Centurio

sub arua sua equites positos eundem ad oia q̄ ad
equestris pugna depositi eosq̄ cogere locuras
suas vel cathastatas contos et cassides frep̄ta
tigris arare p̄me eius terrore hostilium armoz
splendor impollat. quis medat milite celicisim
tuis dissimulatione p̄tu ac rubigine arma fe
dantur non solum ceteri s̄ et ip̄os equos assidue
laborare querit edomari. itaq̄ ad discretionem
exercitationis tam hominum q̄ equoz p̄tinet
cura.

Nunc qualiter instruenda sit acies si pug
na impetatur declaratur. vna legio in epon
plo q̄ si vna coegerit transsili possit ad plures
Equites locantur in cornibus acies peditum a
prima cohorte incipit ordinari in armis de p̄tro
hinc cohors 2a p̄tingit. Tercia cohors in me
dia acie ordinatur hinc accedit. m. p̄nta
cohors sinistrum suscipit cornu. S. ante signa et
extra signa nec hō etiā p̄p̄ma acie d̄m̄nam
tes p̄ncipes vocabantur hoc ē ordinari ceteri
q̄ p̄ncipales. Hec erat magna armatura quia
habebat cassides cathastatas oncas et p̄ntes gla
dios maiores quos spatias vocant et alios mi
nores quos semispata l̄ semisp̄thia vocant
plumbatis quia quinas p̄ntas p̄stunt quas
p̄mo impetu iaciunt. p̄tē h̄na missilia vnde
magna fesso triangulo viciāz nouē hastili p̄dio
v. semis q̄ p̄dio vocabant nūc sp̄cialis dicit̄
ad cuius p̄tium exercabantur p̄p̄ue milites q̄
ante et v̄tute d̄m̄nd et p̄ntatos p̄ntes et lau
yatos equites sepe transuehebant ad m̄g fesso

bucaz. v. hastili p[er] id tria semis vericulis di
 cebatur m[un]d[us] v[er]u[m] verricu[m] d[icitu]r p[ri]ma acie p[ri]ma
 p[ri]ma. 2a hastator[um] armis talibus docti p[er]struc
 ti p[er] hoc erat septiman[us] et long[us] armatura.
 quos m[un]d[us] stultiores. et armatores d[icitu]r. 3a
 tati qui p[er]lucib[us] gladijs et missilib[us] acuti.
 s[ed] m[un]d[us] p[ro]p[ter] om[n]es m[il]ites videntur armati e[ss]e
 . Item sagittarij ad cassid[em] cathaphactis et gladijs
 sagittis et archub[us]. Erant funditores q[ui] ad sic
 das vel fustibales lapides iaciunt. Erant trangu
 larii qui amant[ur] bastilis et archubustas diri
 gebant sagittis. 2a acie s[ed] armabatur p[ri]ma
 q[ui]stantes m[il]ites hastati vocabantur. 3a p[ri]ma
 acie dectridorum cohors septa ponebatur cu[m]
 p[re]gebatur septima. 4a cohors media aciem tene
 bat nona quinq[ue]tante. Decima cohors mediam
 aciem tenebat p[ri]ma acie superi[us] p[er] optinet
 eorum.

Vericulis
 Veritii

Hastatores
 armatorum

trangu
 larii

hastati

Post om[n]es aut acies triarij ad p[ri]ma cathapha
 ctis et galeis. Om[n]es ad gladijs semis p[ri]ma
 p[er]lucib[us] h[ab]uit missilib[us] loquabantur qui manu p[ri]ma
 to p[er]lucib[us] v[er]u[m] s[ed] p[ri]ma acies v[er]u[m] ab h[ab]uit
 q[ui] et p[ri]ma repata pugna possit rep[er]i victori. Os
 ante signu[m] vel signifetti p[ri]ma pedites loquas p[ri]ma
 res accipiebant et galeas ad tectore hostiu[m] vestius
 pellib[us] tectas. Centuriones vero habebant q[ui]ntas
 et p[ri]ma et galeas fustas fustas s[ed] transp[er]atis et arge
 tatis castis v[er]u[m] calceis agnoscerent asius.

triarij

Tunc aut est p[ri]ma et modis om[n]ib[us] retinere
 om[n]i commissio bello aserundi acies stabat i[n] motu.

Ternarii quoque residebant septentarii aut armature
 multatores sagittarii funditores. hoc est levis armatus
 aduersarios provocabant et ante faciem praesentes
Si hostes fugare poterant stabant. **S**i cor
 virtute ac multitudine premebantur reuertebantur
 ad suos et post eos stabant. **E**ccepiciebant autem ph
 grauis armatura et tunc ut ita dicam fe
 rione stabat et non solum missilibus sed etiam gladiis
 quomodo dimicabant. **E**t si hostes fugasset non seque
 batur grauis armatura nec aciem suam ordinationem
 turbaret et dispersa reuertentes et incompósitos op
 merent. si levis armatura ad funditoribus sagittariis
 et equitibus fugientes. **S**equiebatur munus hac
 dispositione atque caudela sine prolo legio vincebat et
 superata sequebatur in columnisque legionis vis est ne
 fugere nec sequi.

gravis armatura

Sed ne milites alio in tumultu propter aspectum contu
 derentur ab essent dimissa cohortibus quicquid
 institutis signis peragebant ut ipsa nomina designata. sic
 etiam nunc moris est fieri. **P**ostea magistro suo unus
 cuiusque militis literis erat nomen scriptum adito equa
 cet cohorte qua ne cetera. **C**eteris apparet legionem
 bene institutam quod munissimum esse civitate quod ora
 prelio nomina secum ubique portaret nec metueret re
 pentinam hostium superentiam quod etiam in medio caupis
 subito se ballo muniret quod omne genus militarium co
 teneret armos. **S**i quis et pugna publica super
 barbaros cupit frugere ut dimicantem nutu et dispositione
 imperatoris privati repente ex tironibus legionem ex votis
 omnibus competentibus. intra brevis autem spatium temporis
 iuniores diligenter electi et exercitati cotidie non

designata

Accessi

Supernumerarii

signifere

in augurum videtur impatoris militem qui vestem
et anona publica pastebarum utilitatibus vacare
privatis ad obsequia tunc iudicii vel tribunorum
nec non etiam principalium deputabantur milites
qui vocantur accessi. Hoc est postea additi qui fu-
isset legio completa quos tunc suis numerarios
vocant. **S**ignificari tamen. i. lignum fenum aquam
stramen etiam legitimum milites praestant portabant
. **S**ignifere eis ab eo appellatur quod hermina faciunt.

Illud vero ab antiquis de militum in similitudine est
ut et donativum quod milites ostentur dimidia
pars sequebatur apud signum et ibidem ipsi mili-
tibus suarentur ne per lignum et in auxilium nec co-
pationem ab ipsis militibus contubernaliibus possit
assimili. plerumque enim homines et praecipue pauperes
tantum erogant quantum heri potuerunt. **S**ed postquam ista
penuria primum istis contubernaliibus daretur ac comoda
flamini publici sustentent anona ex omnibus do-
nitivis augetur eorum pro moderate castrensium penulsi
miles apud qui sumptus suos sit apud signum deponit
deserendo nihil cogitat magis diligere signum per illis
in arte foris dimicat more humani iugum ut per
illis heat magis in qua in quibus summi videri possunt
denique. **E**. folio. hoc est. **E**. sacra per cohortes singu-
las ponebantur. in quibus her ratio condebatur.
Addebatur etiam sacra. **E**. in qua tota legio praeculum
aliquam conferbat sepulture. **S**. causa. ut si quis
ex contubernaliibus defuisset de illo. **E**. sacra ad
sepulcrum ipsius promittitur expensa. her ratio apud
signifere ut tunc dicitur in compendio suabatur et

et id significat non solum fideles sed etiam literati homines
eligebantur qui et fuerunt deposita et sarent sin-
gulis redere rationem.

Non tamen humano gradui sed etiam divini-
tatis iustitiam legione a romana arbitror
constitutas iugibus. **C**ohortes ita sunt ordinate
ut omnis unum corpus videatur esse confirmatio. nam
qui in orbem per diversas cohortes et diversas sta-
pulas milites promouentur ita ut eorum in co-
horte ad gradum quicquam promoti vacat ad. **C**
cohortem et rursum ab eis presentibus superdus
cum maiore gradu per alias recurret ad primam. id
permissi centurio per in orbem omnes cohortes
per diversas ad iustitiam stolas in prima cohorte
adhuc pervenit palam quia ex omni legione
iustitia comoda consequatur sicut per singulis in
officio prefectorum pretorum ad honestum quatuordecim per mili-
tiam pervenit finem ita legionarii equites cohortes
suis contuberniis adiectione veniunt ad naturam
equites apeditibus solum discrepant. per hanc ergo id
testamentum in legionibus omnis cohortis et equitum
perditioque servatur una concordia.

per singulos

Habet praeterea legio tubicines cornices buci-
natores. **T**ubicen ad bellum vocat milites et
rursum receptum canit cornices quotiens canunt
non milites sed signa ad eorum sollicitudinem vocant. et
quotiens ad aliquod opus exitum sunt soli milites
tubicines canunt. **Q**uotiens autem pugnant et tubi-
cines et cornices canunt piter. **C**lassis ite apellatur

Corporum
tubularum
clapen

dra.

q̄ butinatores per cornu induant hor in sique vadit
impusq̄ clasticū canitur impatore p̄nte ad iunilic
capituli aduocatur. q̄ hor q̄ impatoribz fieri
iuriss est. **S**ine q̄ ad vigiliis vel aggrauis fact
endae sine ad opy aliquid vel aggrauis fact
exerunt milites tubicane vocante operant. et rurs
tubicane ammoniti cessant ad aut moueantur s̄
na aut iam mota figenda s̄. **C**ornices canit q̄ id
monibz exercitiis et processibz custoditur. Ut in
pugna facili obtempent milites sine eos pugna
sine stare sine separare r̄pre precipiunt duces. Si si
ratio manifesta sit semp morio abere fieri q̄ uñm
faciendū videtur in prelio.

Regionis ordinationis iugiter ad exerci
tium reuertitur. vñ sicut iam dictū est exerciti
nomen accipit iuniores quidq̄ et non milites m̄m
ac post iugiter ad om̄e genus armoz exercitur. **N**ec
aut et eruditi sine iugiter s̄ne semel in die exercitan
tur armis. nec eis longitudo etatis aut armoz m̄s at
tem belicam nascit. **S**z continua exercitationis medi
tatione exercitiis miles semper tiro armatura que
cunctis diebus exhibetur. idcirco nō tantū q̄ sub capi
tatore sunt cōtridūma meditatione d̄ntib. int. s̄ et de
loitatione corporis. **N**am et velocitas vñ ip̄o ad q̄st
corporis et s̄ia ferendi hostem s̄q̄ protegendi. Si
gladiis quom̄s d̄m̄getur. Illud uero maḡ e vñ s̄ne
ordines distant et vñ illi s̄m̄ in tantis p̄uictiōibz
iupā plūgione cōm̄tentm̄ ne p̄ta doctos aliquos
q̄q̄ effor existat q̄ multitudinē sit tanta confusio
Nis palum quoz b̄ p̄dibz exercitū p̄m̄o e r̄d l̄ta
vel pedis vel caput petere p̄m̄ctim̄ s̄sim̄ condiscit
iustingere intripidentes iuchp̄o rursq̄ subsidire.

exercitū

unte gressuendo prouolare cum saltu unte cadentes
 in terra replere missilibus et pilos ipse pro cuius
 ferire meditentur ut ars et ars diligenter et dex
 tera virtutis possit accrescere. **S**agittam vero
 vel funditores stopas hoc est furcis vel stamus
 unte fastes vel fasciculos pro signo ponebant. ita
 se cunctis pedibus tangerent. propterea siue tre
 pidatione in acie faciebant quod lucentes in campo
 fererant pomp. aspicendum est. etiam ut simul
 funda cura caput rotetur ad eos ea emittitur sa
 pientia. **S**ed et in unum sola omnes milites meditabant
 libralia sapientia iactare qui vbi pactioni creditur quod
 non deservatur fundam. **S**agittas quoque vel plu
 rarias iungi perpetuas exercitio duxerit cogitabat
 usque adeo quod tempore hiempsis et tegulis vel fundulis
 quod accessent certe de cunctis ulua et culmo et portis
 tegerentur ad equites et quidam velut basilice ad
 pedes in quibus tempestate vel ventis aere turbato
 sub tecto armis erudiebatur exercitus. **C**eteri etiam
 per hiempsis diebus siue in uersis tamen plurimisque cessarent
 exercitii cogebantur in campo ne intermissa con
 suetudo et animos multum debilitaret et corperet. **S**il
 nam redire portare honora transire fossas. natum
 in unum siue in fluminibus gradu pleno ambulare
 vel currere etiam armatos ad praesentis siue frequen
 tissime commentur ut citharum laboris vbi in
 pace discitis non videtur in bello siue ergo legio
 siue angilia fuerint exercant assidue. Nam quod
 modum bene exercitum miles ad plura capit ita for
 midat praedictum. **I**n ultimo praedictum est in pugna vbi

2
amplius prodasse q̄ vno. Item si dotryna fuisset armorū
nichil parum distat amplius.

Athleta

venator auriga p̄r exiguum
mercedem vel arte plebis fauorem rutilandi
cui meditatione artes suas aut suas aut agere
gshēst. Athletae quorū ē multisuū fūda res
publica studiosū oportet suū dūmūdi vsumq̄
republice iugibz exercitū custodire milite con
tingit nō tū gloriōsa victoria s̄ etiā amphorū p̄la
q̄q̄ ad opes ad dignitates orde nūlū et pūpatorū
iudiciū consuevit euehere. artifices ethū ab
exercitū nō readit pro lūde vulgū. Quile p̄ma
mento lecta ab exercitū armorū vel nouelū vel iā
vetustū cassare nondet cū pūmūdi ē p̄ salute p̄a
et libertate omī p̄p̄tū in antiqua sit prudensq̄
sua omī artes in meditatione gshēre.

Legio

aut nō tū nūlū nūo. s̄z genere fe
stamentoz vūare gshēnt. pūnd omī facili
mle longre nulla possit stuta sufficere. Nam p̄ singu
las centurias singulas carro balistas h̄c gshēnt.
quisq̄ multi ad trahendū singula gtrubena ad ar
mandū vel dirigendū. hoc ē. xi. hoīes depūantū.
Nam qūto iūiorer fuerit tanto longiq̄ ac forū
tela iaculant. Non s̄li aut cōtra defendunt. Vm
etiā p̄ campo p̄ arān gūnes armature pūmūdi
anteq̄ impetū ne equites longtan nec cōtra stutū
pōnt hostiū stare in vna aut legione. lxxi. carrobesti
ce solent. Item. p̄. onūq̄ hoc est singuli p̄ singulas
cohortes in arripitis bobz portant armatis ut si forte

no
egio

Carrobesti

legio

hostes ad opugnandi venerint ballii sagittae et saxis
possint castra defendi. **S**onfas quoz de singulis tra
bibus et stauatis cum longissimis funibus et pido
et fessis fessis ferum legio portat. quatinus contemp
tis sicut dicunt monopillis supicatis et tabulatis flu
mine sine pontibus sine periculo transierint. **H**ic fessos
arpagones quos lupos uocant et falces fessas
offens longissimis contis. **I**te ad fossarum opera fa
cienda videntes legiones pulas ristra alpheos cophi
nos quibus terra portetur. **H**ic quoz dolubras secu
res apnas fessas quibus materia ac poli dedolentur
atq; ferant. **H**ic postea anafes ad omnes festinent
qui ad depugnandas hostium ciuitates testudines mus
culos arjetas vineas ut apclantur res etia apclato
ras faciunt verum ne singula remunerando pla dicat
viquea q in quocumq; belli genere dicunt debet p
legio vbiq; portare ut in quouis loco figerit castra
armatam faciet ciuitatem.

scapha

arpagones

Exphat lib. 11. incipit cap. 11. in lib. 11.

Quam modum debeat esse exercitus
Quemadmodum ciuitas gubernetur exercitus
Quanta cura pendenda sit atq; seruanda pabula vel
frumenta. **Q**uomodo oporteat pendere ne seditiones
militum faciant. **S**ignorum militum qda sunt gna.
Quanta sit seruanda ciuitela ad vtriusq; hostibus mouet
exercitus. **Q**uomodo flumina flumina q maiora
sint transierint. **Q**uomodo castra debeant ordinari.
Que et qda qdanda s ut pndigat vtriusq; p
tibz et pndis an publico munere confligi. **Q**uomodo
oporteat fieri ad desuetudinem ad pugnam exercitus heat

2
uel thronem. Que ipso die promanda sunt. q̄ publica
mittit pugna. Investigandū quid sentiant milites
pugnatur. Quomodo p̄cones eligantur ad
pugnandum. Quādiū debeat acies ordinari ut in
conflictu relatiū iuxta. Ratio p̄disiū q̄ntum spa
cium mīde inter singulos homines inlongū uel
inter singulos homines ordines in latū debeat cus
todi. De cētibz ordinandis. De subsidiis q̄ post
aciem collocant. In quo loco p̄mū dux stare debeat
in quo. 29. In quo. 30. Quibz remedijs virtuti l
tolis hostiū resistatur in acie. Quot gr̄ibz pugna
p̄ta committit. et quomō etiā qm̄ p̄stior uisio et bi
libus est valeat victoriā obtinere. Vnū abscidendi
hostibz danda ut delectantur faciliū fugientes. Quom
admodū ab hostibus recedatur si consiliū displicet
pugne. Quos dū tempus ē oportune collocantur
insidie. De camelis et cathartis equis. Quomō
quadrigis falcatis elephantis manū possit obp̄sti.
Quid fieri debeat si uel p̄ fugerit uel totū cēptū
Regula belloz generālis.

Athenienses et lacedemonios ante mil
liones reū p̄titos p̄stū locuntur annales.
Xm̄ apud atheniēsi non solum rei publice. si etiā di
uersarū artū viguit industria. lacedemoni q̄s aut
p̄cipui sint oriū belloz. p̄cipū dūq̄ experimenta pug
narū de euombz coligantē artē p̄loz sūp̄p̄isse
firmū. usq̄ eo ut rem militariē q̄ virtute sola uel ca
te felicitate creditur continēz adimplere p̄cipū stu
diū remouerent ac maḡos quos r̄ctos apelaucūt
iūuētū b̄p̄i varietatēq̄ pugnandi p̄cipū p̄
docere. Quis nō hos sumi censet admiratione

laudandos q̄ eam p̄cipue artem ediscere uoluerunt
 sine qua alie artes ēē nō possit. horū sequētes
 instituta romani marci op̄is p̄cepta et vsum reti
 merūt et lites p̄dicunt q̄ p̄ diuersos auctores li
 brosq; dispersa impator p̄uice mediocritate meam
 abieciunt subsistit ne uel fastidiū nascitur ex plūis
 uel plenitudo fieri deat in paria. **Q**uam p̄p̄is
 lacædæmoniorū d̄m̄phus profuerit ut om̄tiam a
 terū panāpi d̄clauit ex. qui vtilis regitū ro
 mūm̄q; exercitū sepe victorem ad cantagim̄p̄lūis
 nō v̄tute. s̄ arte sola ferret auxilij p̄statis eger
 atq; cepit ac tenuit vnoq; congressu. t̄m̄p̄is le
 uis ē confert. **P**er n̄q; ham̄bal petitiū italiā
 lacædæmonij d̄ctore q̄ sunt armoz cuiq; montis tot
 op̄iles tantazq; legiones inferor uis ac v̄ribz p̄
 taciunt. **N**igitur qm̄ d̄s̄derat pacem p̄aret bellū. q̄
 victorū cupit diligente p̄bnat. q̄ 209 optat euentū
 d̄m̄p̄et arte nō casu. nemo p̄uocare nemo auct
 ofendat quem p̄teliget sup̄iorem ē si p̄ignat.

Primus liber t̄ionis d̄lectū exercitiūq; de
 p̄m̄p̄it. sequens legionis institutionē d̄p̄i
 p̄m̄p̄is edocuit militāre. **H**ic t̄erzū d̄p̄m̄ d̄clat
 sonit. iō enī illa p̄missa sunt ut h̄er in quibz p̄ia
 altamp̄is et victorie p̄ma consistit d̄p̄m̄ne ord̄re
 custodito et p̄udigantur alorū et amplij ad̄m̄atē
Exercitū d̄ tam legionē q̄ auxiliorū nec non etia exercitū
 equitū ad ḡrandū bellū multitudo colecta. hic mo
 dū magis questū armoz **N**am ad p̄rsie et
 d̄ary et m̄tridatū ceterozq; regū qui inuicē

2
arminant plures exempla relegendis eliderent aper
iungit copiosos exercitus. Magis pa multitudine
q hostium virtute capssos. Nam plibz casibz subia
et amphor lat multitudine in itinere p mole sua
semp est tardior. In longiore aut agmine etiaz
apauis supient affolet pati. In locis autem
asperis l fluminibz transsemdis impedimentoz
maius sepe decipitur. Preterea ingenti labore
munerose atibz equissq pabula colligunt rei
quoz firmentarie difficultasq in omi epe
dione vitanda d cito maiore fugat exercitu
Nam qnto liber studio preparat anona tato
magis defiat q plibus derogatur aqua tamq
ipa mune multitudinis aliquo vis suffiat. Q
si casu acies vertuntur terga nate est multos de
cadere a multu et illos qm efugerunt ut semel
teritos postea formidare confluta. Veteres
aut qm remedia difficultati experientis di
dicerant no tam numerosos q cruditos a
miserere exercitu uoluerent itq itaq in longo
vibus bellis vnam legionem impetis amplius
hoc est. p. nulla peditu et duo nulla equitum
crediderunt posse sufficere qui manu ptores velut
pimores duces ad expeditione sepe ducebant. Q
si nunc hostiu copie ducebantur. Consulaz p
testas ad. 80. milibus peditu et. 10. milibus
equitu tanqu comess maior intebatur. Q si in
finita multitudo copiantibus ferocissimis rebda
set tunc muna uacitate cogente duo duces

exercitus

et duo duo mitebantur exercitus eisdem modi precepto nequid res publicas detrimenti capiat.

Denique cum in aduersis regionibus quondamque hostes a publica re animis pro omnibus repugnaret id perficeretur militum capte quod vtiliter indicabat. Non tamen omnino exercitus hic quod instructos. illa tamen ratione seruata ne vniuersam amplior multitudo sortis auxilium esset in castris quod cum romanorum

Augustinus

Nunc quod magis prouidendum est quodammodo sanitas custodiatur exercitus ammonendo. hoc est longis aquis tempore medicina exercitus longis vel in pestilentia religione iuxta paludes morbosas ne a viduis et sine opacitate arborum campis aut colibus ut sine tentorie statu milites comorentur neque tardius calore solis et sagitatione istius quod hunc morbum. Si post instate lux precepto istius adest multa prouident. ne sena hyeme ite per uices ac prouinas noctibus faciant aut lignorum parietem nequam aut uirorum illis bestium suppetat copia ne sanitati eius nec expeditioni idoneus miles est qui alge compellitur. ne prouinae sit ut paludosa aqua detur exercitus. Nam male aque potus pestilentiam bibentibus generant. Nam uero casu egi quidam uisus oportuno tibi reficiant ac medicorum ante curentur. Principis tribunorum et ipsi comites qui maiorem sustinet proutan iugis quod diligenter. Male enim cum hic agitur quibus nuntius et belli iudicibus et moribus. Si uero militum piti plura cothidiana armorum exercitia ad sanitatem militum putauerunt procedere quod medicos. Itaque pedites sine putamissione imbutis ut multis sub tracto

2
reliquis diebus exercitum in campo voluerunt. **S**imiliter
equites non solum in pluvie sed etiam in abruptis et
fossatis hyatu difficilissime sentitis sed et equos
suos assidue exercere iusserunt ut in talia huiusmodi
tate pluviam aridare possit incognita (ex quo intelligitur
quod studiosi armorum arte docenda sit semper exercitum cum
ea laboris consuetudo et in castris sanitatem et in co-
flum possit prestare victoriam. **S**i autem pluviam struam
et tempore ducis in his locis multitudine co-
sistat ex cogitatione aquarum odoris ipsius feditate vi-
ciatis haustibus et aere corrupto purissimum nascitur
morbus qui prohiberi non potest aliter nisi frequenti
imitatione castrorum.

Areum postulat ut de comestione pabulo fru-
mentis dicatur. **S**epius enim penuria quibus
pugna consumit exercitum et festo senior famem e-
deinde capibus reliquis potest in tempore subiacere. pa-
bulatio et anona in multitudine remedium non habet nisi
ante condantur. in omni expectatione videri solet ma-
gnum tellus non tibi sufficiat victus. **H**ostes frangat
inopia antequam prohibetur bellum et copiose expe-
ctatio sit procuratio. quod poles dicitur et tunc ut pabula
frumentum ceteraque annonae fides quibus appropinquandi
bus consuetudo deponit multum exigantur. et in
partibus ac munissimis locis amplius semper
modus quam sufficit aggregetur. **Q**ui si tributa defici-
unt progerato auxilio companda sunt omnia. neque enim
dimittitur senari possessio est nisi armorum defensione
fuerit. **S**icque autem veritas transiit et obsidio sit
fit longior quam putatur ad aduersum et ipsi exerci-
tes circumspicere non desinant quos fame premittit et

vincendos. **P**ropterea quicquid in pectore habet quatuorque fin-
 ge. utroque hostis inferens bellum ad victum suum po-
 test occupare non solum amonitum pericula possessio-
 nibus et coactis per electos perstratores ad castella
 pedone et armature presidio firmata vel ad tuti-
 ssimas conferendum est civitate vigendique prom-
 ptiores ut ante irruptionem sequi et suamensibus cedant
Ratio autem minorum tormentorumque omnium ante curanda
 est. nam si semel hostis prevenerit occupatis metu
 vinces turbantur et qui equalis viribus petenda sunt
 intra clausis principibus denegant. si fidelis prece cor-
 rupti et erogata rata consuevit sustinere propria
 maxime si habundantia pervenit. **E**st enim parsimo-
 nia est ad suare ad deficit. in expeditionibus audien-
 tis per capita magis militum quam per dignitates ab an-
 tiquis prebentur anone itabit post unitate eodem
 a republica redirentur. **V**enit ignorum et pubuli eta-
 te vitanda est difficultas frumenti vinum et aceti haberi
 necnon et salis solum tempore unitatis dehiuenda. itabit
 vixit ac castella ab his militibus qui minus prompti in aere
 inveniantur armis sagittis fistibulis fundis. et
 et sagis onagris balistis defendantur precipue
 debetur ne aduersariorum dolo atque pluribus deaput
 pupulatio pretauta sephitae frequentia eius gmer-
 aorum patibque simulatio credulisque arma nocuerunt
Qua ratione fama collecti patiantur hostes dispersio
 vero crebris supponentibus facile vincantur

Interdum

mouet tumultu ex duces longe
 colitis exortis et ad pugnam nolite trahi se si-
 mulit. Cui vero ducatur ad bellum. **Q**ui huius precipue

2
faciunt qui in pedibus orioſt delatereq; vixerunt. **N**ā
appetite inſoliti labore oſenſi que in expeditōne
nāc eſt ſuſtinere. **P**roterea metuentes preloſ q;
eorū epericia deſervarūt ad eū mō precipitantur
audaciam. **C**ui vulnereꝝ multiplex mēdāna con
ſuevit apponi dū ad hūc ſeparat ē et in pedibus ſup
tribunorū vel vicariorū nec nō ſ; pūcipiorū in oīz
dymphū artiſſima ſenectate teneantur. nichilq;
aliud in ſollicitudine moderationeꝝ cuſtodiant. capi
ampliamen ut ipſi apellant inſpectione armorū aſſi
dne faciunt milia comitatibz vacent nom et ſigna
obſcurare nō deſignant ad ſagittas iactandas ad
inſpila drigenda ad iactandos lapides vel ſunda
vel manu armature geſtum ad vices p ſimplicitate
gladioꝝ pūctim reſſingz ſerando multo die uſq;
ad ſudorem frequentiſſime detinendi curſu etia et
ſaltu ad tranſiuntandas foſſas nichilominꝝ publi
endi ſeu mure ſine flumꝝ vicariꝝ ē ſedibz pūo tpe
ad vitandū cogendi ē omīa. **P**roterea plūz cede
itē domos et abrua facie mittereꝝ dedolere. aprie
foſſam occupare aliquē locū ſet ne accontubernaliꝝ
detendantur. In ſine aut obſcuritꝝ uſi. Ita eper
tati et eruditꝝ in ſedibus milites ſive illi legionariꝝ
ſive auxiliareꝝ ſive ceptice fuerint ad ad pediciorū
ex diuerſꝝ gunt emulacione vptute. pūū magis
nāc hēant optare q; omīa. nemo cogitat de tumultu
qui ſiduciam de ante vel vꝝq; hūc. duo aut
dꝝ ce atenti ut in omībz legionibz ſive auxiliꝝ vel
vegilacionibz attribūto vicariꝝ pūcipieꝝ ſiqui in
bulenti vel pediciorū ſint milites nō pūbidia ſugge
rentū. ſ; pro arid veritate coꝝq; pūdenſiorꝝq; con
ſilio ſegatoꝝ a caſtris ad agendū aliquid q; ipſi

providetur optabile aut ad castella Urbesq; depu-
tent munendas atq; suandas tanta utilitate
ut omni abiciuntur videntur electi. **N**amq; enim
ad continuandam pari consensu multitudo pro-
rripit. si incitatur a paucis quibusq; preleriq;
in punitatem sperant peccare ad plurim. **Q**ui
fetti medicinam veritatis exina psuasit rectis
more maioru iudicantes cunctis vindicare ut
ad omne meta pene p paucos perveniat lauda-
biliora tñ ducere sunt quoru exercitū ad modus
tūm labor et vsh instituit q illi quoru milites
ad obedientiam simplicior formid compellit.

Multa quidem ē dispendia atq; obscuranda
pugnamentis siquidem nulla sit negligentia
venia ubi de salute certatur. **S**ed inter reliqua ut
chil magis ad victoriā pferat q monitis obtempe-
signorū. Nam ad voce sola inter phorū tumultu
regi multitudo non possit et tñ pro veritate rex
plura ex tpe subenda atq; facienda sunt autq;
omni gentium vsh subant quō q sibi dñe vtile
iudicasset p signa tota agnosceret et sequeretur
exactis. **G**ra itaq; grā qstut ē signorū vocalia.
semivocalia multa. Quorū vocalia et semivocalia
pripuntur auribz. acuta vero referūt ad oculos.
vocalia dñtur q voce hūana pūnant sicut in vñ
his vel in prello pro signo dñ ut puta victorie
palma vñt deus vobiscūq; triumphus impatoris
et alia qmque voluerit dare. is qm in exercitu
hū maximā ptatōn. **S**ciendum tñ ē ista vocabula

tuba
bucina
Cornu

2
cothidie abere barum ne ce vbi signu hostes ag-
noscant et explorantes inter muros versantur in
pune. **S**emnuocula e q per tuba aut cornu
aut bucina dantur. **T**uba q directa e apellat.
bucina q psemet erecto titulo fletibit. Cornu
q h ura hy ura. i. bos siluestris cuius cornu est
q h dr ce uas agrestibus argento nepu tem-
pat aut ppiu qm canoris flutu emittat audit.
Nam in dubitatis p hor popu agnoscit ex-
citue bti stare uel progredi an certe ingredi
oporteat. **V**trid longe psequi fugientes an recep-
tu caueri. **M**ulta e aquile dracones vepilla
famule tude pme. **Q**uerus cui h fletu passet
doctor nre est signu sui amittentes milites
pstant. **S**unt et alia multa signa q dno belli
in equis aut in dumentis et in ipis armis ut
agnoscatur hostis papiu custodire. **P**reterea
animalia l flagelo more barbarico vel certe mo-
ta qua vtitur veste sufficit. **Q**ui omia in pidi-
bus pntibus et in omi exortatione castron-
vniuersi milites et sequi et intelligere conuestat.
Conting cui vbi nung vnde in pace cui rei q in
preliu q fusione seruanda sit. **I**tem nutu et coe
signu est quotiens pstante turba exercitatus
pulsus ad similitudine nubis surgit hostiu q
pnt aduentu. **S**imili si dmsse copie p nocte
flammis p die fumo sufficit pntis q alu mi-
ciar non pot. **A**liqui pncastellor aut vbiu tur-
ba aprehendit tales quibz aliquo erectis alno
depositis induranti q geruntur.

Quoniam militum studiosi didicerunt
 afferre p[ro]p[ri]a q[uod] in p[ri]ma acie p[er]icula solere
 contingere. Nam in conflictu armati & omnes
 et hostem quomodo vident (et ad pugnandi animo
 veniunt p[ro]p[ri]a in itinere m[ult]o armati in p[ro]p[ri]a atq[ue]
 est miles et sup[er]ueniente impetu vel fraude repe-
 te turbatur. Id om[n]i cura om[n]iq[ue] diligencia p[ro]-
 videre sup[er] debet ne profusione pariatu[m] incursi
 vel facile ac si d[omi]no repellat illud. Quod ite-
 neraria om[n]i regionu[m] in q[ui]bus bella gerit[ur] plen-
 issime & h[ab]ere p[re]scripta ita ut loco[rum] intervala no[n]
 solu[m] passim uno s[ed] etia[m] v[er]a qualitates per-
 dunt. Per compendia montes flumina ad fidem
 descriptam q[ui]sdat[ur] usq[ue] co[n]t[ra] solacione duces
 itinerari p[ro]vinciaru[m] in q[ui]bus m[ult]is gerit[ur]
 non t[ame]n annotata s[ed] etia[m] p[ro]p[ri]a h[ab]uisse firmitatem
 ut non solum consilio mentis v[er]o & aspectu oculor[um]
 v[er]um p[ro]fectu eligere ad hoc ut aprudenciorib[us]
 et honoratis ac loco[rum] generatis p[ro]p[ri]a d[omi]no
 p[er]quirere et veritatem colligere & p[ro]p[ri]a. P[re]terea
 eligendum v[er]a duces p[ro]p[ri]a s[ed] p[ro]p[ri]a capere
 eos q[ui] custodie m[un]icipare adita p[ro]p[ri]a o[mn]itacione
 p[re]mij. Erunt eni[m] v[er]ales ad p[ro]p[ri]a ne fugi-
 endi sibi copiam sup[er] e[ss]e et fidei p[ro]p[ri]a ac p[ro]p[ri]a p[ro]-
 rata sup[er]p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a quoz ut sapientes p[ro]p[ri]a
 tatiq[ue] p[ro]p[ri]a ne duoz aut triu[m] effoz d[omi]no
 parat v[er]u[m]q[ue] p[ro]p[ri]a. Int[er]id[em] aut p[ro]p[ri]a rustiane p[ro]p[ri]a
 p[ro]p[ri]a et m[un]it[ur] se p[ro]p[ri]a q[uod] n[on] s[ed] p[ro]p[ri]a. S[ed] et ciuitata ca-
 put est vel ea loca q[ui] b[er] p[ro]p[ri]a sit p[ro]p[ri]a
 p[ro]p[ri]a ignozet[ur]. Tutissima na[m]q[ue] expedicio

inprogreſſu

ardetur faciendū ab hoſtibz neſcijs. Ob hoc in nota
ri ſigni ſulegionibz habuerūt vt quēdam noſum
ille in itimo et ſecreſſimo lambertico additū
philem ita diutis compū ſemp ēē oritū. Sem
rum ſter agitur quod agendū hoſtes iniquie
ſuſpiciuntur. Vex quia exploratores atq; iſter miſſi
profectione ſuſpicionibus uel oculis deprehendū
et introſū tranſſige proditores q; nō deſunt quēd
modū occurrī in gnuentibz debeat ſuſtinetur.

Vox cum agitur opanti profectus fidelissimos
arripissimos q; cum equis probatissimis in
tat q; loca p que ſter faciendū est inprogreſſu et
atago deſtra leuaq; pluſtrē. ſſe aliquis aduſam
moliantur inſidias. Tūq; cū opantur explorato
res noctibus q; diebz. nā quodā modo ipſi ſu pediti
inueniuntur cū ſpulator ſuē aduſamē compreſſi
Primū q; equites ſter arripiant inde pedites in
pedimenta ſagittarū caloneo vehicula in medio
colocentur. ita vt expediti pō pediti et equitū ſub
ſequatur. ſſam ambulantibz introſū quidā a fronte
ſ; frequentia atago ſubuenti inſectin. Placitibus q;
pararmatorū manu impedimenta claudenda ſunt.
ſſam inſidiatōres in alio loco inſidiant tranſuerſe
frequentia inſectant. Illud tamen quoq; tū pōpue ſa
uendū est ut ea pō ad quam hoſtie venturū ordi
apostro latissimis equitibus et leu armatorū nec
non etiā peditibus ſagittarū muniat. **Q**uod pōpue
vndiq; circumſundantur pūmā vndiq; debent
parati ēē ſubſidia. ne vero repentina tumultu amplū
noceat ante comouendi ſunt milites ut parati ſint
ago. ut arma in manu bz hēant ne uirtute ſubitu

Caloneo

constemuntur. **N**onnulli non solent esse formiduli.
Antiqui diligentissimi precauiebant ne acalombis
 intus vulueratis inter timentibus et sagittarum
 clamore paucifatis pugnantibus milites turbaret
 ne dispersi longius aut conglobati amplius quam
 pedes impedirent suos hostibusque praecedit et ideo
 ad eorum militum et impedimenta sub quibusque
 ordinata ducunt. **D**onque ex ipse calombus
 quos galatas vocant idoneos ac pitos vbi legatur
 quos non amplius quam ducunt sagittarum praeceptis
 praeferebant. **H**isque vexilla dabant ut scirent atque
 signa haberent impedimenta colligere. **S**ed propi-
 gnatores ab impedimentis ligamento aliquo di-
 uidentur ne constipati ledantur in phlo ambulante
 exequati ut loca varietas euenit ita defensionis
 ratio variatur. **N**am in campis patentibus eques-
 magis solent impugnare quam pedites. At vero in locis
 siluestribus vel montuosis sine palustribus pedestres
 magis formidande sunt copie. Illudque vitiosum ne per
 negligentiam alijs festinantibus alijs tardius iura-
 tibus interrumpantur acies ante oculos tenent. **C**onti-
 nue enim hostes intrepiditate prauidet. **P**reponendi quoque
 exercitatus campi doctores vicinis et tribuni qui
 alamos retardant et pigra praecedente accelerare con-
 pellunt. **N**am qui multum praecesserint superuentu facto
 non tam redire quam efigere cupiunt. **Q**ui uero eque-
 stris sunt desunt a suis in hostium et ipsa dispersione su-
 perant. **S**ed etiam quod aduersam iubeat quam sibi e-
 fortuna intelligunt subrepta oculis colunt vel
 apertis morte impetum faciunt. **S**ed ne secreta noceat
 diuisa praestat industria quam omnia prius conuenit exple-
 plorare deprehensa subrepta si circumueniat utiliter

Calones quod gale
 445.

colutoris

plu piali pstant q paratut pfecte apta aut uis
si ppetur in montibz altiora loca pmissis pre
sidio occupanda ut hostio ad aduenient reputur
inferior ne audeat obviare. si tam a fronte q si
pra capud suu cernat armator. ¶ Si anguste
sunt bre Sz tunc melius e pcedere ad sternibz
ac dolitoris insulas et cum laboribus vias apere q
inoptimo itinere periculis substinere. Postea nosse
delemz hostis consuetudine utrid in nocte an pspice
ne lassie supuenire qsuere et id vita q illos
factos putamus ex more. Nam vero utrid peditibus
an equitibz ut contactis an sagittis amplius va
leat. utrid uno hominu an armoru multitudine palat
stare nos queunt et ordinare q nobis utile illis do
cet aduersum tutare quoz p diem an p nocte ita
expediat iuchon quantalozz intervalia sint
atqz cupimus pperne. ne stite aque penuria abst
emittibus. Ne in yeme disales aut in me occu
rant paludes maioresqz torrentes et impedire sti
nere circumueniatur exeat p q ad destina p
ueniat ut ira amodius e sapientia ista vitare
ita si aduersozz impetia uel distinulano oca
sionem nobis dederit non oz omitti. si explorare
solite proditores atqz transfigos iustare ut q
hostis molliatur insidiis uel in futurum possimus
agrosere. paratqz equitibz ac leui armatura
ambulantes eos clam pabula victiqz qrentes i
promisso terrore decipere.

In transitu flumioz grauis molestia negligan
tibz frequenter emergit. Nam si aqua violen
tior aut alues lator fuerit impedimenta et pnos

et ipso p[re]cedi ignaviores solet mergere belatores
 q[uod] explorato vado due acies equitū electis aialib[us]
 ordiuntur i[n]terualis competentibus separate vt
 p[er] meliorem pedite et impedimenta transēant. nā
 acies supior aqua impeditiō frangit p[er]terior q[uod]
 in p[er]t[ur]bationib[us] fuerit colligit atq[ue] disponit. sic
 ad altior flucta nec pedite n[on] equitem patitur. si
 p[er] plura secutae ductis multiphasis p[er]gitur h[oc]
 q[uod] fosse diuisiō facile transiō. flumini vero
 amplexu hastilib[us] figis ac suppositis tabulatis
 p[er]ficiunt. vel certe tumultuario ope coalligatis
 i[n]uicibus cuppis adidiss[im]is transiō p[ro]sent trahib[us]
Expediti s[un]t equites fastes de canis aridis. vel
 ulni facere osuenerūt supra quos longa et arma
 exidenter imponūt ipi equi natando trāsēant
 colligatosq[ue] fastes pertrahūt s[un]t. **S**ed comodius
 repleti ē ut monopillos hoc est paulo latiores
 scapulis ex singulis trahib[us] ex canis p[er] genere
 h[uius] et subtilitate leuissimā corporis sciam p[er]ter
 equatū tabulatis p[er]ta et clauis figis p[re]paratis. ita
 absq[ue] mo constructa p[er]ta et finibus qui p[re]a
 habendi s[un]t vt h[uius] vici lapidei art[is] solida
 tam p[re]stet in tempore festin. inter aduersarij ad
 transiō flumini supuente facere consueuerūt
 ob quoru uacitate p[ro]bitasq[ue] ripa collocant[ur] arma
 ta p[re]sidia ne aluco i[n]terueniente diuisi op[er]at[ur]
 ab hostibus. **C**anag ad sudes equat[ur] p[er]te p[re]
 figere ac sine detrimento si qua uis illata fuerit
 sustinere. **Q**uod si p[er]ta non t[er]m[in]at ad transiō sed
 etiam ad reuersum et comestū uic[em] fuerit tūc

monopillo

in bozq; utroq; capite percussit lanceis fossis age
re q; gstrato defensores milites accipere aqubus
tandem teneatur qm diu locoz unitas postulat

Consequens videtur itincis obsuare des
cripta ad castrorum in quibz manendi venie
mationez. Non enim belli tpore ad statum vnumstone
cunctas mutata saepe occurrat et in cautis est ple
nissim; distynctis exercitiu passim sine aliqua di
stynctione gfidere cum militibz ad capiendū a
bz occupatis ad munem faciendū dispersis finale
uetant inspic. **P**ostremo noctis obscuritas nū
tas omis pastorem equoz dispersis occasio non
supuenientibus prestat in metandis castris non
pofiat locū bonū eligere nū talis sit ut alter eo nō
possit melior iunior nec vtilior statim ad ob
et ab aduersariis occupati oz in comodū amandis
quoz ne per statum aut moribosa in pproimo aut
salubris aqua sit longis peme ne paludatio dedit
aut lignū ne subito tempestatibz camp; soleat
inbndum ne sit abrupt; ac deus et circūspedantibus
aduersariis difinis pstat egress; ne ex supiobz
long; missa ab hostibz in eum telli pueniat qbz
caute studiosq; promissa pro unitate loci uel qdinta
uel rotunda uel trigona uel oblonga castra consti
tues nec vtilitatem puidant forma tū pulchra qd
credita quibz vltima latitudinis spaciū tercia pe
longitudinis additur. Ita aut ut ab agymensio
bus mensuram colligepiter bras qdintate confundi
tur exercitiu. Nam propugnatores angusta gstrat
et vltima qm communis latiora difundit. **T**ribus
aut modis efficiunt fossae. **P**rimū in vna nocte

triumphū ex huiusmodi oratione lenior est ad publicū
 respites ordinantur faciūt supra quē vallē hoc
 patescēt tribuli lignū per ordinē digressit. **C**epes
 aut circumaditū testamentis quī herbarū indici
 bus quinet testamū sit altū. pedum singulis semper et lo
 gis pedum singulis. **P** si testa solucior fuerit aut
 ad similitudinē latus cepes non possit abscondi tūc
 opere tumultuario fossa prout latus pedes quī
 alta tres cum pūstis ager exoptat ut sine metu
 securū requiescat equū statua aut castro staret
 yeme hoste inano maiore cura ac labore firmat
Nam singule centurie quidam alibi campi doctoribus
 et principibus accipit pedatibus et stitibus vel parant
 suis moribus circa pūm signatis et dispositis aucti
 gladio fossam aperunt. **P** latus aut. 12. aut. 21. d
 24. pedibus aut si maior aduersarios 12. metibus
 pedibus. 2. et. 4. in parte eius numerū obpūm
 moris est dum pūm ductis b hūto pūm stupitibus
 mūstis arborū ne testa facile dilabitur ager. **P** sup
 quon ad similitudinē mūm et pūne et propinacula
 componitur **P** hoc opus centuriones. 2. pedibus metibus
 in nec mūm foderit uel emuerit alius ymūm
 et tribuni circumueit nec ante discedit quī pūe
 mūm sit quī fuerit vniuersa pūm. ne tū aliqua
 superuentū laborantibus fiat omīs cūtes et pū pedibus
 non opatin pūm legio dignitatis eius fossam in
 pūm armata consistit ut ingruentes repellat
 pūm. pūm q̄ lōis sine pūm pūm castri
 pūm q̄ nichil est venerabilis eorū magistate
 militibus deinde pūm pūm **P** hūc tribuni et
 bonaculi adlocuntur. **P** Quibus p̄ contubernales de

Clipparia

Auguras

Castella tumultuosa
Castella
ambigua

putatis ad munera aqua ligna et pabula mystificatur. **T**unc pro gradu et auxiliis equitibus et peditibus loca in quibus populi hominibus tendunt deputantur in castris ac de singulis centuriis quidem equites et quater pedites eorumque nomina faciunt. et quia impossibile videbatur singulis vigilantis singulos percurrere id in quatuor partes ad clipparia sunt divisae vigilie ut non amplius quam tribus horis nomine nunc sit vigilare. tubicines omnes vigilie committuntur et finitibus horis ac ordine renovantur donec totum tribuum et probatissimos eligunt qui circummeant vigilias et revolvunt. **S**i qua emerit culpa quos circumitores vocantur. **S**ciendum tamen est equites ex valium nocturnas excubias facere debere. **P**ro die autem castris potius alij mane alij post meridiem propterea fanguine hominum equorum auguras faciunt. **I**nter propria quod ducem promittere siue promissis siue praesentate consistat ut animalia pastura vel subventio fumentis ceterisque speciebus aquatio ligatio pabulatio pecunia ab hostium redantur in cursu. **Q**ui autem non potest evadere nisi per loca idonea quorum viros ambulat comitatu praesidia disponunt. siue ille civitates sunt siue castella munitiona. **Q**ui si non reperitur antiqua munitione opportunis locis circumdata multisque fossis tumultuaria castella faciunt. Nam a castris diuini to vocaliulo sunt occupata castella intra quae in auguras alij pedites equiterque degentes tutum iter et meatibus praestant. Dispari eis hostes audet loca audet accipere in quibus a fronte et attingo novit ad usumque quorum.

Quis horum artium belliae commentarios exprobatissimae auctoribus brevemente legere dignabitur.

quam p[ri]ma[m] r[ati]one p[re]lii pugnandiq[ue] r[ati]o[n]e cupit
 audire p[re]cepta si conflictu[m] publicu[m] duar[um] aut tri[um]
 horu[m] certamine disintur post quas partis ei[us]
 q[ue] sup[er]ata fuit sp[eci]es om[n]is int[er]cidit. **I**dem q[uod] om[n]ia ante
 cogitanda sunt q[uod] ad ult[er]ius veniatu[m] abruptu[m]. Ibi
 eis dices non apto p[ro]lo in quo e[st] co[n]t[ra] p[er]iculu[m] si cepul
 to semp[er] atantur ut in tergis suis q[uod] p[ro]nt hostes
 int[er]p[re]munt certe uel testant[ur] ars et utilitas duas
 est in qua p[ar]te q[ue] uita ad modu[m] sunt ab antiquis
 repta p[ro]p[ri]am. **P**receptu[m] ars et utilitas duas est
 ut ad h[ab]it[us] ex om[n]ib[us] exercitiis shentibus bella et
 sapientib[us] vix de p[re]s[ent]e et hostium corp[or]e sepi[us] tin
 tet om[n]ib[us] p[ro]p[ri]a no[n]t adulatione sinu[m] mota. **V**t
 maiorem nu[m]m pugnato[rum] ip[s]e an hostes h[ab]eat ut
 ip[s]i an aduersario[rum] homines magis armati sint
 et iunxerit qui magis exercitati qui sint in utilitatib[us]
 fortiores. **G**uerendi r[ati]o ult[er]a p[ar]te equites ultra p[ar]te
 pedites h[ab]eat meliores. **S**imulq[ue] impeditib[us] ma
 xime consistere robur exercitiu[m] et p[ar]te ip[s]os equi qui
 centatis qui sagittarijs antecedit qui p[er] plures locos
 iudat quib[us] utiliores equos adduxerit. Postremo
 loca ip[s]a in quib[us] pugnandu[m] est. **V**trid pugnatis
 an nobis videat a comoda. **N**am si equitatu[m] gra
 tam[us] campos de bonis optare. **S**i pedite loca elige
 angusta fosse paludib[us] uel arborib[us] impedita et
 aliquotiens montuosa cui magis victu[m] habu[n]det aut
 dest. nam fames ut d[icitur] p[er]p[et]uam pugnare et vna
 sepi[us] q[uod] feruor contritus. **G**raciose aut[em] tardand[um]
 vtrid expediat uirtutem p[ro]t[ect]u[m] an aler[ia] d[omi]nari
Interdu[m] eni[m] aduersarij exp[er]ditione cito posse finiri
 et si dilata fuit in longu[m] aut penuria marcatu[m]

aut desideriorum suorum renovatur ad propria aut nichil
magnum faciens desperationem absque compellitur
Tum fracti dolore ac thedio plurimum deserunt
aliqui perducunt aliqui se tradunt quod aduersus
rebus magis maior fides ut undam incipiat qui
copiosus adueniat ad remptinet qualis ipse
aduersarius vel eius comites obtinuitque sine
nosse ut tunc autem aut cauti audaces aut ti-
midi pueriles autem bellicosus. Et non vel boni fortes
graves aut ignave sint. Utra ergo angustia
fidei quicquidque sine viam quos ante illi copie se
debeat ut exequi sperare quod pars sibi magis vic-
toriam reprobatur. **E**rgo enim cogitationibus
virtus augeatur aut frangatur deperantibus aut
resistat audacia ab oratione ducta. et nichil ipse
timere videatur resistit animus. **S**i ex his diebus
vel occasione aliquid fortiter fecerit hostibus aduersus
repperit euenire. **S**i vel infirmiores aduersus
armatos ex populo potius superare. **C**auendum enim est
ne dubitantem formidantemque exercitum ad pugnam
publicam alio producat. **I**nterest non vtrum tirones
an veteres milites habeant. sed vtrum an breue tempus in
expeditionibus fuerint in per annos aliquos in
pace duraverint. **Q**uam pro tironibus accipiendi est
qui pugnae longo tempore deficiunt. **S**i ad legiones
augere et equites ex duces adueniunt longe. donec
optimus et separatum singulos numeros per tribu-
nos electos quorum situm industria ad omnia genera
de exercere armorum et post in unum collectos qui de
pugnatum conflictu publico excedit ipse se per
temptabit quid artis possint habere. **Q**uod vixit quod
modo sibi conspiciant ut ad tubarum monita ad
signorum iudicia ad precepta et nutum sui diligerent

obtemperant si errant in aliquibus equivocant atque
 coramantur quidam possint esse perfecti. **S**i vero
 in omni consuetudine in sagittando in iaculando in
 ordinanda acie ad plenum fuerint eruditi nec
 siquidem tamen occasione capta ad publicas duces
 di sunt pugnam si ante impioribus preda imbu
 endi digne itaque vigilans sobrius pudore tamquam
 de simili causa inter partes iudicatur ac hinc
 amphodexis et aduersarius copis iudicat et
 si multis rebus superior inuenitur oportunitas sibi
 non distat iure officia. **S**i vero aduersarius
 intellet potiorum certamen publicum videt. Nam
 pauciores numero et iustiores viribus superuentus
 et insidias facientes sub bonis duabus reporta
 uerunt sepe victoriam.

Omnes ante omniaque opera cothidiano usu
 et iure exercitatione proficiunt si sapienter
 verum est quanto magis daret in inuicem custodiri
 Quis enim dubitet autem bellicam rebus omnibus esse
 potiora per quam libertas retinet et dignitas spargi
 tur. **P**roinde conseruantur et impetunt. **H**ac
 quod relictis omnibus lacedaemon et postea conspici
 romani hanc solum hodieque barbari putant esse
 fundam. **C**eterum aut in hac arte consistere omnia aut
 per hanc assequi posse agnunt. **H**oc diuinitatibus
 uicem per quam vitam retineant et victoriam
 sequuntur. **D**ne ergo cum tanta pietatis insignia tri
 buitur et si dei atque virtuti possessor fortune
 tutela bellicum salus utilitas rei publice creditur gloria
 non tanto non tanto pro inuestigato exercitu. **S**i
 etiam pro singulis contubernaliibus debet esse solacia
 Si quis enim illic enemat in bello et ipse culpa et
 publica videtur iniuria. **S**i tironem aut dum ar
 tis desueti exercitum ducit singularem legionem

2
Vexillationes vires animos consuetudine diligentia
imploret. **S**icut enī si potest fieri nonnati quibz
comes quis tribunus quis domesticus quis contuba
nalis quum possit in bello auctoritatem severitatem
maximam sumat omis culpas militares legibus boni
docet nulli effraus creatur ignoscere. Inducit
locis in duceis orationibus omis experimenta propriū
Hic ut oporteat exploratis cum discessit ad pcedendū
securi oberrant hostes tunc probatus equites sine
pedes cum tirionibus aut pistrionibus iuxta. ut ex
omissione fuis iniquis et illis pira. et reliquis
crestat audacia. **S**ed tunc pū fluminoz ad precipicia
montium ad siluam angustias ad paludē et vix
difficultatem supientis non nullos disponat pcedat
atqz ita iter suū tūpet ut alii capientes aut dor
mientes aut vacantes certe senos pcedentes distul
tos distintos equis nil suspicientes pcedentes iudat
qting in huius certaminibus sui fiduciam colligant.
Nam qui ante longū tūp aut ois nūquā viderūt ho
nes uulnerū uel omni cū pūuū appropinquat ore
sunt et pauore confusi de fuga magis q̄ de complatu
incipiunt cogitare. **P**retēa si exantant aduersa
rū longo pcedere fatigatos agrediat et vix uel
certe insperat supientat. **E**os q̄ qui longe a pū
aut pūbū aut pūc grā comorantur subito oriet
cum alius dū cū ante temptanda sunt qū sibi male
cesserūt nūqz nocent. **S**i bene plūm pcedit. pū
hostes discedit. serere causis supientis est diuū.
Nulla cū qūp nūquā natio ab aduersariis dē
nisi propriis simultadombz se ipā consumpsit. qū
cūle odū ad inimicū pūricū pcedit. ac vix
tate sue defensionis in cūtu. **Q**uā illud est in hoc o
pe pcedendū ut nemo disparet fieri posse q̄ facta
sunt dicat aliquis nulli amū sunt quibz nullus

fossa agere vel ballo munusculum circumdat exorata
 videbit si fuisset ista cautela nihil noturum/ aut dū
 in supuentis hostium nocere potuissent p se iungentes
 non. in ob ductis fossis castris qstituit. et qz aeno
 sa sunt proprie omnia sacros quos mantes portant
 expuluerunt que esoditū terra complent eoz qz
 tuuulo agerem faciunt omīs barbari castris suis
 in orbem conegis ad similitudinem castrorū pcoras
 asupenueyentibz exigūt noctes. Verum ne distre
 neqamz q a nobis alij didicerūt. **Ch**or ex libris dis
 cenda q antea suabantur. si omniū qdū nemo qst
 iur qz ingentibz pāis ofayz pūlabat nēitas &
 li. **S**z ne suple vidatur repāz dīphus cūqz vsus
 pteritū dōcenū expenlis apud veteres nō mīh
 tans in obliuione scipz venit. **S**z p q alibus repen
 ē. **P**ostea dū auctoritate firmata **S**cripio a fācūz
 ad ab alijs pupatoribz spāzentes exorāz frāqūta
 victos accepit. **H**os dīphūz rli custodita omī tpe
 fossis qz faciendis ita diligenter exorant vt distret
 fodientes luto pupūz debere q madre hostis pū
 gūne nolūst. **C**ū ipos dūqz mūnezatūos cap
 ta ciuitate sic cum exiret vt nullz euaderet. **M**are
 lū māsica albino pupante sub iugū mīssū accepit ex
 citum quem ita enūciāz veteribz iustitūis. ut
 postea eos aqribz sub iugū mīssī fīcunt suparent.
Primbz pīpīonis et mīlīz legiones inter galus
 delecte sunt quia reliquias ad grayus mūnīz supē
 pisset ita exūdiūst sūā et arte pūgūandi vt pū nūā
 lūem mūltitudīne non solū timbroz s; etū ten
 tonū et ambroū publico in arte debet factz at
 ē ad vīrtutē nouos pūbūezē q reuocare pūctos.

Premiis lenioribz artibz bellī ad pūbly
 cū conflictū pūctūz et ad fatūle dīe nūriobz

ad ipse ratio discipline militaris prebitat. Nam in
euentu apti multis victorie plenitudine consistit. h
g^o tpe tanto magis duces debent et solertia q^uanto
maior spectetur diligentibus vha et multis p^{ro}vidis co
mptum ignauos in quo momento p^{ro}ne vbi p^{ro}gnat
di doctrina consiliuq^{ue} d^uatur veterib^{us} p^{ro}lis mori fuit
pauco cibo cunctos milites ad certamen educere et
audaciores p^{ro}p^{ri}a q^uia rediret et longiore conflictu
no fatigaret in edia. **P**reterea obsequand^{um} est p^{ri}
tibus hostib^{us} sine ex ostio sine ex civitate prodire
ad p^{ro}p^{ri}u^m ne d^um p^{ro} angusta p^{ro}p^{ri}ia p^{ro}cedit ege
rit aculeis et p^{ro}p^{ri}is debilitetur iⁿimicis. **P**ro
promand^{um} est ut ante omⁿes milites egrediantur
portas et aciem constituat ante q^u hostis adveniat
Qui intra civitate munitib^{us} p^{ro}p^{ri}u^m adveniat aut
diffinitu^m egressu aut certe diffinitu^m ne ad adu
sari p^{ro}p^{ri}u^m exierit h^{ic} quos noⁿ putat egredi
ros et ad adp^{ro}p^{ri}u^m redimadu^m comitatur animu^m
et ordines solueant tunc illis stupentib^{us} lectiss
im quib^{us} prompant et conferti agrediant^{ur} ignavos
Observetur aut uelongo spacio fatigatu^m milites
ne uel lapsos p^{ro} cursu equos ad publica p^{ro}p^{ri}u^m cognos
munitu^m vbi labore p^{ro}p^{ri}u^m pugnatur^{us} amittit
aliquid faciat q^u ad aciem p^{ro}p^{ri}u^m adveniat.
Nos euentu et veteres deservunt et p^{ro}p^{ri}u^m t^{er}
ura etate cum romani duces p^{ro} imperia non
cursant ne quid amplius dicant ipi egeⁿti^{us} didis
cerit. **I**mpar o^{mn}i condicio est lassum ad requieto
sudent cum alac^{ri} currente indeo q^u staret sibi
conflictu^m

I **p**a^{re} qua certatur^{us} sunt milites q^uis fu
niant diligenter explorat. **N**am fiducia uel
formido ex iudiciis vel p^{ro}p^{ri}u^m motib^{us} certum. **N**e

confidat satis si tunc primum cupit. In operibus enim
dulcis est pugna et veniens et nonis te oportet
difficili. **S**ed exactione belatores metuit ducere
re. motis tui et abhortatione ducis exactionem
vixit accipit et augere. primum est futurum certum
inimicum talem accipit rationem quod facit ad victoriam
quam peruenitur. Tunc inimicorum ignavia vel
error ostenditur vel stante a nobis superantur et
memorandi dicenda etiam quibus inultu mentes
modum aduersariorum prae et indignatione mo-
ueantur animis pene omnes hominum si naturali e-
uentu ut trepidant ad ad conflictum hostium bene-
runt. **S**ine dubio autem semidoloresores sunt
quorum mentes ipse confundit aspectum. **S**ed hunc
dico formido lenitur stantemque in hostes duxes fre-
quentes exactione tua locis tutioribus ordines. Un-
de videtur hostem et agnosceret confusum. Intrepidum
audere aliquid ex occasione ut fugiant aut intem-
nant inimicorum mores aduersariorum arma et hos-
tes cognoscunt. **E**t namque ex usu sunt non time-
tur.

Non enim commentu esse magis per
victorem ipso loco in quo dimicandum est possibile
Elaborum. **U**t consuetudinem magis perinde augere
capias ex loco qui tanto utilior iudicatur quanto su-
prior fuit operatus in publicis enim vehementer
tibi respondunt et in maiore impetu abirentes.
Pare aliorum pellit qui aduerso iustitiam duo du-
plex subit cum loco et hoste artemque. **S**ed illa dis-
tancia est quod si perditibus tuis victoria spes speras
contra eamque hostium loca assa iniquitatem mo-

tuosa debes eligere. Si vero equalibus tuis cont
aduersum pedites h victoria queris sequi debes pau
lo latius ediora loca. Sed plima atq patencia
nec plus neq paludibz impedita.

Ordinatur autem tria debet pparare
ante solon. s. pulueres et ventid. nam sol
ante faciem eripit visum. Ventus qm tuu pusti
tit ac depunit hostiu adiuuet tellu. Puluis
a fronte gressu oculos implet et claudit. her oia
quo ordinantur acies etiam pparat vitare solent.
Sed dicitur puid cauendum est pparare ne p pau
lulu accedente die nocte nocti solis mutare con
uersione. Ventus. hora solon eo pugnatu nascit.
Itaq pparat ordines ut hoc post hosti om
prium nrm sint et si potest fieri aduersum
impleant faciem. Acies dicitur ex eam pparat i
frons. que aduersum hostem pparat. hoc pparat
publia. si sapienter disponitur pluriq pparat. Si
pparat qm optm lelatores sint multa ordina
tione pparat. Summi ordines lex est ut pparat
coactati veteres milites locentur quos antea
pparat vocabant. In 2o ordine a ianitu qm
pparat pparat et optm milites ad pparat ad
lunaris ordinantur quos pparat hastatos vocat. Spi
ritu aut armati pparat tuos pedes pparat o
cupare consueverunt h est in nullo passibz nullo pparat
aut. l. h. pedites ordinantur pparat ut nec
acies pparat et pparat armata.
Interdum autem et ordem atergo inlati pparat
pparat distare noluerunt ut harent pugnatu
pparat a ianitu atq pparat. Vnde pparat. n.
tum pparat onspu tellu pparat. Puluis duobz or

Sol
ventus
puluis

Acies

hastati

d'pulsus et etate maturus et b'su confidentes et un
 ius etiam g'muoybz armis adlocant. **H**y
 eis adp'm're uny nec p'dre nec sequi alio co
 gendi s' nec ordines turbant. **S**i venientes ad
 uersarios exciperet et stans pugnandoq; reple
 uel fugere cogant. **T**ercia ordo disponitur de
 armaturis Velonissimis. de sagittariis iuueni
 bz et bonis modulatoribus quos ante festenta
 uos nominabunt. **P**ro ordo q'stuit de p'mariis
 Velonissimis at' expositissimis de sagittariis at
 mporibus de hys q' aliter se agunt uel ma
 nob'bulis quos pluribus no'ant d'm'ant
 q' dicebatur leu's armatura. **S**ecunda e' q' p'm
 tibus p'm' ordinibz. tertia q' ad ordines ad pro
 uocand' ai' missilibz et sagittis p'mo loco sem
 p' e'it. **Q**ui si hostes insigant uertere potu
 erit ipi cum equibz p'seant si vero ab ho
 ribz p'p's fuerit rediunt ad p'mam et r'z ad
 eum et p'ter ipse recipiunt se ad loca sua. p'ma
 aut' et r'z acies ad adusbelos et ad pell' ut
 d'r' uenti fuerit totu' p'stineat bellu'. **I**n p'ma
 acie ponebantur p'midid. cano balliste et manu
 balistarii fundibulatores funditores **f**undibu
 latores s' qui suspensib' lapides iacit' fustis est
 longi pedibz q'r' ad p' modu' ligatur funda de
 co'po et bonis manu p'pulsis prope ad p'sta
 omig' d'pigit saga. **P**funditores p'm' q' fun
 di' quo l' p'te factis pugnauit has cu' d'it e'e
 meliores cum toto circa caput brachio d'ngit
 saga. quibus amictis s'ue lapidibz manu factis
 s'ue missilibz p'hor ordine d'm'abunt. **S**exta
 ordo post omis armaturis et p'mariis et omi
 genere armor' munitis belu' tenebatur quos
 antiqui triarios ap'elabant. **H**y ut requieti et

festinatus

leu's armatura

fundibulatores

fustibul'

funditores

triarii

integri alii ut euaderent per vltimum aciem
sedre confluerebant. **S**icque eorum et propriis
ordinibus accideret de eorum propriis reparationis
spes tota pendebat.

Explamato

quod debent acies insti
tuitur perdisimul mensuraque ipsi que ordina
tionis exponitur in mille passibus campi huius
acies mille. de lxx. suscipit pedites. proterea
quod singuli pugnatrices trienos occupant passus
Si sex acies in mille passibus campi volue
rit ordinare nouem milia nouaginti nouaginta
sex pedites sunt nati. **S**i autem pita trienas
huit unum ad volueris tendere duo milia pa
ssus comprehendit. **S**i melius est plures acies
facere quam multam spargere. **I**tem sex pedites
atergo inter singulas acies milato digni rit
patere debere et ipsi belatores stantes singulas
optinent pedes. **N**onque si sex acies ordinaueris
xli. pedes milati et mille in longum. x. milia
hominum tenebit exercitus. **P**er hanc rem sine
xx. milia. sine. xxx. milia pediti fuerit preter
maxime perdisimul sine aliqua dubitatione difi
cultatis poterit ordinari. **I**tem dno salit qui stat
qui longi quos in se possit armatos. **D**icit si
angustior longi sit vel multitudo sufficiat etiam
in nouem vel amplius acies ordinari. **M**agis enim
expedit quod in confecti pugnent quam longis spa
ti. **S**icut si in multis fuerit acies tenuita cito
ab aduersariis acta in passionem rumpit et multo
postea potest et remedium. **Q**ui autem unus iudex
eorum qui in sustinet qui in medio debeant
ordinari vel preter dignitates eorum seruantur

acies

semore neccitate pro qualitate hostiu gmmittit.

Constructa acie peditu equites ponu
tatur in cornibz ita ut locati omib et con
tati iuncti sint peditibz. Sagittarij aut e
qui locati no hat longiq euigent a foridibz
namq equitibz peditu ptegeta sunt latera
et ab elocidibz atqz expedit hostiu cornua
supfundenda atqz turbanda sunt. Si re dng
qz gma quos dngos h est globos hostiu
quos sequentes oporteat poni. Nam nescio qua
oculta ratione pmo pene dngia alij contra
alios dngunt meli. Et q foriores vicerat
ab inferioribz sepe viciunt. Si si equites in
pares fuerit more veteru velocissimz ad fugi
leuibz pedites ad hor ipm exarati hys oia
missendi sunt. quos cephalos velites nominat
Quo facto qm fortissimz equites hostium
venerint tñ aduersum impetū agmē pars
eē non possit. vni h remedium omis duces
veteres iuenerunt ut aspersere facerent iuue
nes currentes et inter vnos equites singulos
ex hys pedites collocarent ad leuioibz pntis
gladiis atqz missilibz.

velites

Ed optima ratio ē et ad viciandā pūmz
confert vtilissimos peditibz et equiti
bus cum vicariis comitibz tribunysqz vacanti
bz heat dng pū aciem preparatos alios cū
ta cornua. alios circa mediu. ut sic vbi hos
tis vehemente iussit ne rumpant acies pū
uolent subito et suppleant loca aditaz vptū
pūmz audaciam frangit h pūmz linconē

foris abz amittit
hinc amittit
Septa

inueniunt quos vultu sit **C**arthaginenses
romani p^r vbiq^z semarunt. **H**ac dispositione
nulla in illis inuenitur. **N**am directi acies h^{ic}
solum agere d^z et p^ot^z v^t hostem repellat. **S**i
timens sit agendi aut forsse superfluos h^{ic}
debent p^r anem & quibz cunctis aut forsaz
facias aut si dicenda sit setta. **S**i e^z habui
dantibus ducit. **N**am si de loco p^ro ordinati
militem transire cepis acies vniuersa tumba
bitur. **S**i globz hostiu separatur aut aliam
tuam aut p^rtem aliquam vagare cept^z n^o superfluos
h^{ic}as quos aut globz possit oponere sine
pedites sine equites & acie tuleris dum alia
his defendere alia periculosz dimidibus. q^{uod}
si belatorz tibi copia non habundat melis est
aciem h^{ic} breuore diuimato pulsp^rone &
loce p^rimos. **N**am circa medias p^rtes capi
expeditibus bene armatis debet h^{ic} lectis
mos & quibz cunctis facias et statim aciem
hostiu vimpas contra cornu aut decontat^z
loucat^zq^z equitibz ad hoc reuatis et leu^z ar
mitate peditu alas hostiu circumbeunt te con
venit.

Ubi qui precipuum sustinet p^riton inter al
tos et pedites in parte dextra stant consue
uit. h^{ic} eni^z loq^z est in quo tota acies gubernatur
ex quo reat^z est liberq^z p^rocurs^z. **I**o aut^z intra
vtriusq^z consistit ut et consilio regere et auat^z
tam equites q^{uam}q^z pedites ad pugna possit or
tari h^{ic} de equitibus. **S**up^r m^ultis m^ultis p^redibz
bus expeditis aduersari^z sinistra cornu q^{uod}
cont^rin^uat^z stat^z circūp^re debent et at^rego
semper v^t regere. **S**ed^z d^z in media acie

ponitur pedibus qui eam substat et firmet. h
 fortissimos pedites et armatos bñ de illis si
 pfectis serm bñ dñ ce qm bñ aut iste di
 uenit faciat et hostium adrem rapat. aut se
 aduersary amem ferant ipse fortis faciat
 et ames possit illi occurrere. **I**nsumpta pte
 ceant. tercia e dñe dñ pñs belios et
 promiss quia sinistra pñ distahor e et velut
 murem manie consistit. to circa se bonos
 equites sup unayos et velocissimos pedites
 hñe dñ de quibz sinistra eorum semp ceferat
 ne circumvenatur ab hostibz. **C**lamor aut q
 barziti vocant pug nō dñ attolli q anes bñp
 se iungit. **I**mpator eni vel ignavus est vo
 nistari de longe ad hostes magis testantur.
 Si ad telloy ractu clamoris horror accessit
 semp aut studere debet ut pñ pñmas anem
 q ex at arbitrio tuo pñs faciat quod tibi vñle
 iudicis cum nulli obstat deinde et tñs au
 ges confidenciam et aduersarys fiducia mñs
 q foriores videntur qui prouocare nō du
 bitant minuantur incipiūt forundare qui
 vident contra se acres ordinar. **H**unc addit
 magnum comodi q tu pñm pñs ordian
 tem et trepidi aduersaryum pñm pñs. pñ
 as luctore q pñm pñs turbare anteq dimittat.

ceant

Exceptis supuocantibz vel mansuonibz
 repentinus est occasio quam nūqñ dñe e
 veraciter occurrere. Nam in mñs bñ iam fatiga
 tis pñm pñs transgressionē dñm pñm
 dñm occupatis in iugis mñm laboribus
 pñm pñs ceptis ad pñm pñm in mñm

ducentibus oportuno p[re]sidio semper infertur
cum alijs negotijs occupati hostes p[er] p[re]sidiu[m]
infirmitatib[us] q[uod] p[ro]p[ri]e se possunt. **Q**uod si cauti
sunt aduersarij et p[re]sidiu[m] nulla sit copia t[er]re
aduersi p[ro]p[ri]e p[re]sentes videntes equa g[ra]tione
pugnantur t[ame]n eis belli non magis subor apto con
flictu q[uam] in oculis fraudib[us] adp[ro]nat euidet[ur]
Cauendi vel maxime ne ab ala corumq[ue] singu
lo p[ro]p[ri]e enemi aut certe d[omi]no q[uod] licet mo
contingit circumuenerit cu[m] amplitudine
hostium ab acutibus aut globis quos dicit
dixingos q[uod] placide vnde remedia e[st] ut allam
corumq[ue] et rotundis q[ui]s conuersi t[ame]n p[ro]p[ri]e t[er]ra
defordant. **S**ed et in angulo ip[s]is extremitatis
fortissimos adlocant q[uod] ibi p[ro]p[ri]e anphor sic
conspiciunt. hys aduersum ameu hosti c[ir]ca
restitit modis. **C**umq[ue] de multitudine peditu[m] q[uod]
nuntia acce p[ro]mo angustia d[omi]na latior p[ro]p[ri]e
dit et aduersarij ordines rumpit q[uod] aplib[us]
in vnu locum tella iungunt. **Q**uam res m[ul]t[itu]do
notat caput p[ro]p[ri]e / c[ir]ca quod ordinatio p[ro]p[ri]e
q[ui] forf[er]am vocant. **N**am ex lectissimis m[ul]t[itu]do
lib[us] p[ro]p[ri]e confectis ordo componit et illud cu
neid ex[er]cit ac ex v[er]it[ate] p[ro]p[ri]e concludit. **Q**uo
facto adan non potest r[ap]ere. **I**tem septu dicit
q[uod] ab extremis d[omi]ni ante frontem op[er]itur
hostib[us] ut turbati ante separantur. Glob[us] aut
dicitur q[ui] a sua acie separatur magis sup[er]uentu
cu[m] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e contra q[ui] aliter p[ro]p[ri]e
vel forf[er]am iunguntur glob[us]. **O**bscurum q[uod] q[uod]
ner sub t[er]re quo conu[er]sit pugna belli ordines
commutare aut de locis suis aliquos m[ul]t[itu]do
ad allu[er]uisse. **S**tatim cu[m] n[on]itur tumultu
atq[ue] confuso et quos p[ro]p[ri]e conturbatoib[us]

dixingos

Cumq[ue]

Septu

glob[us]

immoneat facilius hostes incumbit.

De pugnationibus septem sunt genera
 uel modi cum in festo ex utroque parte sit
 conflagrant. Una depugnatio est fronte longa
 quando exercitu. sicut et milites et prope semper sub
 phili fieri. **S**ed hoc genus depugnationis perit
 et armorum non optime est indicant quod ex ph
 eo spatio cum tenditur acies non equaliter
 semper consistit et cum in eis parte vel in medio si
 ng aut cornu acie in eo loco acies fixata eo
 irruitur. preterea simulacris aduersarii
 antecedit aliterque aut dextra aut sinistra
 aliam circumuenit in quo prouidet magnum est nisi
 super munitionibus has qui procurrant hostesque
 sustineant. **P** hoc genus pugne et conflagrant et
 plures et fortes sicut belatores ex utroque
 cornu hostem circumueniat et qui in signis suis
 concludit exercitum. **S**ed de pugnatione est publi
 ca que et plinius melior in qua paucos strenuos
 loco pectore ordiuntur. etiam si multitu
 dine hostium et uirtute turberis tu potius
 reportare victoriam. huiusmodi est modus cum iuste
 acies ad congressum uenerit. tunc tu sinistra
 alium tuum ad dextra aduersarii longis spaciis
 ne uel missilia ad eam uel sagitte perueniant. dextra
 tuam aut aliam tuam sinistra ale illius iunges
 et ibi perueni iugha prelium ita ut ad equitibus
 optimis et probatis pedibus singulis pariter
 illis ad quem te iungere agredieris atque
 circumueas et destruendo atque supercussando ad hos
 tum terga peruenias quasi simul aduersarios
 ex parte pellere reperis acceduntibus tuis iudic

bitantem ditionem per ea sequeris et pars eorum
tu quod ab hoste submoueris secundum ducabit
ad similitudinem aut. a. he l. libele. fibulis
acies puerorum dimittendi gratie componitur. ¶ Si
tibi prior aduersarius hoc fecerit illos quod potest
aciem super muros ducimus debere ponere tamen
equites quod pedites ad singulos tui colliges or-
mum et aduersario resistes maxime viribus ne
arte pellaris. ¶ Tercia depugnatio est similis 25
sed in hac deterior et quod ad singulos eorum tui
cum illis propriis dextro confligit. ¶ Nam qui
multis impetibus est eorum apertis quorum ad dissi-
tate eorum agreduntur hostes qui in sinistro
dimicant eorum. ¶ Quod ut apertis ex plano. Si
quo aliam similitudinem longe huiusmodi meliore cu-
neo fortissimos equites peditesque coniunge et
in congressu ipsam primam apertam ad aliam dextram
hostium et quod potest aduersarium dextram parte pel-
et accipere festina tua at aliam eorum partem est
qua deteriores belatores huius te nosti. a sinistro
illis longissime sepa ne gladius perbasant vel
ad eam tellus perveniat. Puerorum cavendum ne in
improvisis tunc tua transieris artes elidatur.
hoc autem modo uno cum virtute pugnabitur. Si
aduersarius in sinistram dextram eorum huius est et tu lo-
ge fortis sinistra. ¶ Quarta depugnatio est ta-
lis cum ordinaveris aciem. cum quadringentos et
quingentos passus quos ad hostem pervenias non
sponte eo subito ambas alas tuas matrone te
gnerit ut ex utroque eorum improvise hostes ve-
tam fugam et celerem victoriam consequere.
Si hoc genus certaminis huius cito superet eorum

tos fortissimosq; prudenter tū periculosum ē
 qz medium aciem suam qui sic dirigat unde
 re compellit et pūdas partes operanti separare
 et si pmo impetu vultū nō fuerit nymq; habz
 occasione quia inbadit et diuisa corum et media
 distituit. ¶ Quinta depugnatio ē quarta pūlis
 si hūmū amplius hz qz leuē armatam et sagitta
 uos ante pūnam aciem pōt uel illis repentinis
 non posse capi. ¶ Nam sic de astro corum suo
 illis singulis et de sinistro corum suo illis dōt
 agnoscitur qz si fugare potuerit statim vniat. Si
 nūq; media acies ipis non laborat qz leuē armata
 sagittarūq;. ¶ Sexta depugnatio ē optia prope
 pūlis zē quia videntur qui de numero suorū et de
 virtute deperant et si bene ordinauerint pūlis ai
 paucioribz semp victoriam consequuntur. nō cum
 instructa acies ad hostes accedit. dextera allum pūstare
 ale hostiū iungit et ibi p equites probatissimos
 et velocissimos pedites iuxta pūstū. reliqui aut
 parte operanti tū longissime aduersariorū acie
 remoue et pūpectū pūstare qz verū qz ad supūstū
 pūtem illis et alacribz et atrezo apīs acie sine
 dubio vertes pūstare aduersariū aut nec dextera
 parte sua nec media acie pōt suis laborantibus
 subuenire qz acies tua cotendit et tota se pūstare
 ad similitudinē. i. hē longissimēq; recedit. ab
 hostibz. ¶ Quia generā in itineribz sepe confligitur.
 ¶ Septima depugnatio ē qz lonā beneficia adsu
 nat dimittant. In hac quoq; et ad paucioribus et
 cum nūq; fortibz poteris aduersariū subuenire. hoc
 est si montem aut mare aut flumen aut lacum
 aut ciuitate aut palude aut abrupta in vna pte

hæc ex qua hostes non possit credere. reliqua equitati
tunc directi acies ordines s; in illa transiuntione
non h; omnes equites et fidentiores ponas tunc
secundum pro tuo arbitrio cum hoste confligit quod
ab una parte loca terminant ab alia duplgo prope
punctum equitatis. Illud tamen observandum est qd
nichil melius invenitur ut sine dextro cornu solo
pugnare volueris ibi fortissimos ponas. siue de sinis
tro. ibi firmissimos colloca; siue in medio facie
cuneos volueris p quos acies hostium rûpas in
cuneo exercitatus ordines belatores. Antiqui
enim per paucos fieri consuevit tantum est ut electi
ad hoc sapientissime in hinc locis in quibus ratio et
voluntas postulat ordinentur.

Plerique in militari ignavi pleniorum victo
riam credunt si aduersarios aut locorum an
gustia aut armatorum multitudine circumdederint ut
additum non sumant abstergendi. S; clausis ex
ceptione restet audacia et cum per nichil est su
met arma fortitudo libenter accipit commorari qui sine
dubio sit se esse mortuum. idq; sapientie laudata se
tenacitate qui dicit huius hostibus qui fugerint mu
menda. **S**um ad abstergendi adiectu patefacto me
tes omnium apprehendat terror ad fugerint multi
more perendum trucidantur nec persequutus est ullus
periculum qui victi qui defendere se poterant al
ma committerent. hoc quæ quæto nihil est equitatis
tanto facilius multitudo postremitur. **S**icq; enim re
quirendum est ubi ubi armis semel tectis non tam
tulla hostium cupit dechnare qd virtus ceteris clau
si licet eorum uno et iustis viribus hoc ipso tri
stine hostibus parces qd deppantes sumunt aliud e
liare non posse si unus palus victis nulli spare su
lucem

Non a fili victis p.

Dignis omnibus q̄ rationabiliter copine
 ne et arte sunt vno sup̄ est edoce quem ad
 modū recedatur ab hostibz. Nam discipline bellare
 et exemplorū p̄m nūq̄m magis p̄ualibz p̄mne
 testantur qm̄ cū ante congressum recedit eē arte
 suis figuram inuult et p̄mne auget audaciaz
 vnde quia hoc sp̄m nūc est edoce quibz nūc hoc
 p̄stet fieri declarandū est. Primum vt tū nesciant
 terredere quia dechnas p̄re offitid si ordunt
 ante aliqua se idō renocet vt ad portuniorē locū
 p̄mnetur hostibz vt facilius p̄petui. aut certe p̄ p̄m
 tibus aduersariis p̄miores colloantur p̄mne.
 nam ad fugam parati s̄ qui dūc p̄m p̄mne
 deperire. Illud quoq̄ vitandū est ne hostes te recē
 sentiant et statim igitur. Preterea p̄m ante
 pedites suos vidre nō s̄mne q̄m modū pedites
 ascendebant. Item particulatim p̄mientes ap̄m
 singulas artes subducebant retroq̄ renocabant i
 gndū suo mumentibz reliquis quos sensim postea
 cessimz ad illos p̄mne quos subducebant.
 Primum aliquis exploratis p̄mne noctu cum
 exercitu recedebant vt hostes die orta ad p̄mne
 essent non possent comprehendere p̄mne.
 Preterea leuis armatura p̄mnebat ad colles vbi
 totos renocentur exercitū et si hostes p̄mne
 voluissent alē armatura q̄ ante occupauerat locū
 additis equitibz fundarentur. nihil oī p̄mne
 cotinuit q̄ si p̄mne ab hys q̄ p̄mne fue
 unt vel qm̄ ante separauerunt obseruentur.

Qui aduersū fugientes minor audacia et minor
 cū est. natio aut̄ amplior p̄mne gndū
 p̄mne hīc discipline p̄mne cibū capientibz p̄mne

lapis equos suos pascentibus ac nihil tale suspicantibus
superueniens apparet fieri. **Q**uod et nobis videndum et
hosti in huius occasionibus pericula inferenda hoc
cum casu oppresso nec virtus potest nec uulnere pro
dare quod in acie periculi quod videtur pugna. **L**et ubi ab
pluribus esset tunc ad defensionem suam potest cauere for
tuna quod propinquo subsecutus passus est culpam suam
non potest excusare quod hoc ebullire potest et pericula
toris idcirco ante cognoscere ad reditum talis
fiat fieri consuevit recto itinere pauci equites in
stantur validas oculis per alia mittit loca ubi
ad agmen iuniorum peruenit per equites tepant
caute atque distendunt ille ordine quicquid insidias
fuerat praeterisse et sine cura resolutum ad negligere
eam. **T**unc illa manus quod recto itinere destinata
fuerat superueniens impunit ignorantes. Multi quod
ab hoste impediunt si per silvas sunt sunt peruenit qui
angusti et abrita occupant loca ne ibidem peruenit
insidias et rursus post se peruenit arboribus vias clau
dit quas grecos vocant ut aduersarius facilitatem
adiungunt persequendi. **E**t peruenit peruenit ad
subsecutas omnes occisus est. **N**amque praecedunt oportu
ne validus et siluosis montibus post se relinquit ius
dine in quas ad accedunt iuniorum reuertit se adiungit
ipso qui vero sequitur auctis semitis longe aut des
tinat expeditos. **U**t praecedunt aduersarius arceat tran
situm deceptis a fronte et vel atque concludit dor
sumentibus noctu aduersarius et qui praecessit potest
agredi. et qui sequitur quod sub iustis potest superuenire
per fraudem in transfectione fluminum quod praecedit illa
partem tempore opprimere qui transiunt dum reliqui
alio loco perueniunt. **Q**ui autem sequitur festinus itinere
illos qui non diu potest peruenit transire contrahit.

Amellos aliquae nationes apud veteres i

ancien prodigierunt. Vt turturiani in africa siti
apti gressas et nupuluce vento vias ab vel ceti
muzetes hodieq. producit. Sz greg h anals
arenis tolerabile siti aptid confisas z nupuluce
vento vias absq. effore dirigere memoratur. Ce
terud p. nouitatem si hñt videtur p. ficiq. bello
e. Cathasrati equi p. minupina q. gregit bulbe
ribus tuti. Sz propter impedimentis et pondus
armoz capi eos facile e. qui frequenter obnoxi
contra dispersa pedites q. equites in certamine s.
q. hñ e. tunc v. ante leprones p. t. aut ad legio
naris impet. sint q. quomq. hoc e. min. ac
min. pugnatur z ades hostium sipe rumpunt.

Catharinti

falcati

Quadrigras falcatas in bello rex anthio
 quis intridates huerunt q̄ vt p̄o manu in
 tullere terrorem ita postmodū fieri derisus. Curza
 nū disiale falcata planū semp inuenit campū et
 leuū impedimento retinebit. Vno quoz afflito aut
 vulnerato equo decipitur si maxime hac roma
 noz militū antepieuit vbi ad pugnaz ventum
 ē repente toto campo romani tribulos abiecerūt
 in quos ruffentes caduige caduadissent delecte sit
 tribulz aut ē ee. m̄. pallis proficiū propina
 culum q̄ quom̄ abiecit tribus radijs stat et
 crato q̄to iustitū ē. Elephanti in plis magistru
 ducē corpoz bustiū horrore forme ipsi nouitate ho
 mīnē quousq̄ conturbant. hoc contra romaniū
 exercitū. prius silucama rex pira eduxit p̄ea ha
 m̄bal in africa rex anthioqz moriente iugurta in
 nūdia aduersus quos diuersa resistendi ex cogita
 runt genera armatoz. Cmo silucama gladio
 manu qm̄ p̄m̄stam vocant vii absidit et vii
 cathasticti equi iungebantur ad ruzid quibus in

trybally

Clémentis g^m
 romanor rex
 p¹²⁹

identes longissimos concos melissimos dirigit
Nam nimia fere a sagittarum quos volebant
belue ledabantur. et earum impetu capu celerrime
vitabant. Illi quoque elephantos cathafractos milites
munierunt ita ut in brachijs eorum et in capidibus
vel humeris aculei ingentes ponerentur. effuso. ne
elephas belatore contra se venientem posset apprehendere.

Velites

Præcipue tamen velites antiqui aduersum elefantem
biduauerunt. Velites autem leui armata corpore alacri
qui ex equis optime missilia dirigebant. hi ceteris
permentibus ad latiores lanceas vel maiora spicula bel
luis occidebant. Sed ostente audacia postea colati
piles milites pila hoc est missilia in elefantem
congebant eosque vulneribus elidabant illud aditu
est ut funditores ad sustinendum et fundis rotundis
lapidibus destitatis hos per quos regerant elefantem
ad ipsos tustibus affligerent atque mutarent quo nichil
tuta invenitur. Præterea venientibus belue qui
impisset arcem spaciū milites dabant qui cum in
agmen mediū preuenissent arcibusque undique
armatorum globis ad magistros absque vulneribus ca
piebant ilese. Contobalistas quoque aliquantulum ma
iores. hec enim longius et vehementius spicula diri
gunt superius curritur ad lome equis utile est
ordinari et ad subiiciendum telus accesserint bestie sa
gittis balistarum transfigantur lacijs tamen contra eas
et firmius præfigit festu ut in magnis corpori
bus maiora sint vulnera aduersus elefantem
plura exempla et machinamenta retulimus ut si
quid utique postulaverit statim quod sunt tam in ma
nibus bellis apponenda.

pila

Adendum vero 2 si pila egerant vi
rent et pila fugerit quid sperandum ad in
hunc uirtute ducis q̄senciaat probitudo et tū

sibi possit vnde dicitur victoriam. In numeralibus hoc an
 sit bellis et p[er] superioribus sunt habiti qui in p[ri]ma
 apparuit. **T**um in summi condicione fortior ordit
 p[er] aduersa non frangit. **P**rior g[er]o deesse hostibus
 p[er] h[ab]it[us] caput q[uo]d ip[s]i dicit colligit campid p[er] cla
 more ac lucanis exultant videatur ac fiducia ita
 p[re]stabit inimicos et fiducia gnabit suis quia
 victor ex om[n]i p[ar]te accessit. **Q**uod si aliquo casu
 omnes fundant[ur] exoratis p[ri]mo clades t[ame]n q[uo]d
 reparacionibus multis fortuna non desit. **H**ec
 mediana q[ue]renda e[st] que g[er]o p[ro]mota sub ei caute
 la publico debet in arte conpligere ut si p[ro]p[ri]o
 varietate bellor[um] vel condicione humane sc[ilicet] a[n]i
 deat absq[ue] graui detrimento liberet victos. s[ed]
 si viciu[m] colles facit. **S**i post terga munio
 si ceteris alsp[er]entibus fortissim[us] quis resistit
 se suosq[ue] seruabunt frequenter etia[m] supra aries
 dissipos ac passim sequentes rep[er]it vultu
 intrenit inq[ui]s exultantib[us] mane solet euerpe
 distimen q[ui] ad exsuperata ferocia in fortitudin[em]
 committitur. **S**i quicunq[ue] euentu[m] sunt colligendi s[ed]
 sup[er]stites belli erigendi abhortacionib[us] g[er]u[m]
Si armor[um] instauracione refouendi. tunc nouu[m]
 telatu[m] noua q[ui]nt[um] angilia et quos amplius p[er]st
 ocampis occasib[us] in p[ro]p[ri]os victores p[er] occultas
 insidias p[er]petu[um] faciendi ac sic ad audaciam re
 pandam nec oportunitas desit ad p[ro] felicitate
 sup[er]bis et p[er]iculis mentes effatantur humane
Si quis hunc casu[m] vltimu[m] putat cogitet euen
 ty om[n]i p[ro]p[ri]o inter p[ri]ma g[er]u[m] illos magis
 fuisse cum victoria debebat.

Quid tibi prodest aduersariu[m] noccat
 quod illu[m] adiuvet tibi saepe officiat. nu[m]q[uam]

¶ ad illius arbitrium aliquid fecerint diffimulare de
bonis si id soli agere quod nobis utile iudicamus
contra te cuius et incipit. ¶ Sed interius quid facit
ille pro se et reversum quicquid pro tua parte tempta
veris contra illum est si voluerit iuvare. magis
miles marie producendus est cuius annua copiam
ta non cepis potest inopia aut supponentibus testu
re melius hostem domare. ¶ Pro quo amplius
solet fortuna potius habere quam virtus nulla consilia
meliora sunt quam illa ignorentur antequam facias. ¶ O
so in bello amplius solet juvare quam virtus. in solitudinis
supplendis hostibus si ad fide veniant magna
fiducia est quod adversarius amplius frangunt transfigi
qua pempti. ¶ Quod est post artem plura facere quam
laqueum militum parare. ¶ De fide virtutis qui
potest de suis et de adversarii corpore iudicare an
reliquis iuvat virtus quam multitudo. amplius sepe potest
quam virtus. ¶ Paucos viros fortes natura parat boni
iustitiae plures reddit industriae. Etenim labore
pro fiant omnia omnia senescit. Nunquam ad certamen pu
blici prodirent militum nisi ad eos videtur stare
victoria subita contemnit hostes virtute vilesunt.
¶ Qui dispersos suos inconspicte sequitur quam ipse
accipat hosti vult dare victoriam. ¶ Qui frumen
ta magna non parat virtutem sine ferro. Militis qui
qui multitudine et virtute praecedit quadrata di
miseret fronte qui est primus modus qui de suis strenuis
loco idoneo ordinauerit singulis aliam suam a
dextra adversarii separet dextra aut suam sinis
tre sine illis iungat qui est 2us modus. ¶ Qui sinistra
aliam frontissimam habere se novit de sinistram aliam hos
tis iuvadat qui est tertius modus. ¶ Qui hanc exa
tatissimos milites subitros armu praehid debet
incipit qui est 4us modus. ¶ Qui levam armat.

grege utramque aliam hostes perueniat. fessentemque ante fa-
 acem constituti sunt qui quinquagesimus est modus. **¶** Qui nec
 numero militum nec virtute confidit si depugnaturus
 est ad dextram suam sinistram aliam hostium pulsit reliquas
 suas porrectis insimulitudinibus verum qui septuagesimus est mo-
 dus. **¶** Qui pauciores infirmioresque habet si novit
 septimo modo ex uno latere aut monte aut cuncta
 terram aut mare aut flumen aut abruptum aliis debet
 habere subsidium. **¶** Qui confidit de equitatu aptus in
 loca querit equitibus et rem magis per equites ge-
 rit. **¶** Cum ploratio hostium latenter obest in castris
 omnes ad tormenta sua per diem nocte iubentur statim
 apprehenditur plorator consilium tuum adagnouit
 potius dispoitionem mutare te conuenit quod fieri de-
 beat tentato ad multas. **¶** Quis vero facinus sit
 cum pessimum ac fidelissimum uel periculum ipse teat.
 Quiliter timor et pena insidibus corrigit in cepe-
 ditione spes ad prelia facit meliores. **¶** Domus diues
 publico continuoque usum nisi ex omni ratione aut in-
 iuria necessitate confligit. **¶** Magna dispoitione hostium est
 magis uigere quam fessio de equitatu sunt multa pre-
 cepta. Si ad hoc per milia usu eorum armorum ge-
 nere equorum nobilitate profectum ex libris inquit in-
 bitor coligendis ad preces doctrina sufficiat. **¶** Quo
 genere depugnaturus sis nesciant hostes ne aliis
 remediis resistere moliantur.

Digesta sunt imperator iunctique nobilissimi
 qui auctores diuersis probato temporibus exa-
 ctio per commentorum fidem maiore periderunt
 ut ad pernam sagittandi quam insistentie tua per-
 munitur. ad equitandi studium uel decorem quam humi-
 nosque natio uelit iunctas si possit ad currendum

incertatenu quam satisfactio m d g g non equat
ad armature exercitūz tuus campi doctores
vel pro parte exempla intellegisse se gaudent
mūc rīa prehendi ymo vincendi artificid iū
gatur q̄tenu optat p̄ter ac dispoim mirabil
rei publice tue / ad et impatoris officid cepte
bis et mltis.

Constatem aut nā aut ope debere mūgari.

Non dīrator s̄ angulorū mūros faciendos.

Quomodo mūris atq̄a iungat agest.

De catharatis et portis nec nocentur ab ignibz

De fossis faciendis. **D**e sagittis hostiū hominibz

ledantur p̄ mūro. **Q**uibus modis p̄videndum

sit nec famen p̄dantur obsessi. **Q**ue spēs p̄

parandē sūt p̄o defensione mūroz. **Q**uid fa

ciendū sit si nemo d̄ deficiat copia. **Q**uid fa

ciendū sit ne q̄ne inopiam p̄dantur obsessi.

Quid faciendū sit si sal defuit. **Q**uid faciendū

ad p̄mo impetu veniunt ad mūros. **M**ūdo ma

chinat quibus mūz opugnantur. **D**e argete

falce et testudine. **D**e vinctis. **D**e plateis. **D**e

aggerē. **D**e mūstulis quid sūt mūstuli. **D**e turri

bz ambulatoriis. **Q**uēadmodū ambulatoriū

turris possit p̄cendi. **Q**uēadmodū altitudo

mūris addatur. **Q**uo pacto susodiatu testave

maxima nocere nō possit. **D**e stilis sambuca

expositis. **D**e balistis onagris scorpiionibz archa

baz balistis. fistibz. fundis p̄ q̄ tormenta

defenditur mūz. **A**ducis argetes prosit cul

atre. laqi. lupi colopne granioris. **D**e mūstul

p̄ quos aut mūz defodit aut ciuitas p̄ncha

tur. **Q**uid facere debeant opidani si hostes z

fictum occupant muni. **Q**uo opidamis inferan-
tur insidie. **Q**uid facient obsidentes ne ab opi-
dams patiantur insidias faciendas. Quo gre-
tormentorū ciuitas defendatur. Que adū me-
sura colligatur ad stallas uel machinas

Agrestem iucultrā hōmīz mutatio stili
vitum acōione mūroz aializ uel feraz
urbium constitutio pma distēnit. In his nomen
re pūe repetit oīs uolitas id potentissime ma-
tiones ac pnapes constanti nullā maiore pu-
tauerunt q̄ aut fundare nouas ciuitates a
ab alijs q̄ditas in nomē suū sub quādā amplifi-
catione transse. In quo opē clementia scem-
tatis tue optinet palmā ab illis enī t̄pauce
uel singule apietate tua innumabiles vires ita
vigili labore sunt p̄fecte ut non tam humana ma-
nu condite q̄ digne uiri uidentur ornatē.
Tantos ita impatores felicitate moderatione cas-
timonia exemplo indulgentiā studiōz amore
p̄cedis regni cūq̄ tui bona tenimz. **H** cūq̄
antiapare et supior optauit etas extendi in
petuū ventum desiderat quibz rebz tanto uir-
tutis orbi p̄stitū ḡntulantur bonū q̄ t̄ hūana
mens petere uel grā potuit d̄pna conferre. **S**
dyspōitibz nre clementie q̄ntū p̄ferat mūroz
elaborata ḡstructio. roma documentū q̄ salutem
cūq̄ capito huc arte defensione sumit ut glorio-
sio postea tota orbis possideret impū. **N**ō comple-
mentū q̄ opie m̄gestate v̄re p̄ceptione sunt
apte rationes quibz t̄ nre ciuitates defendende
sunt uel hostibus subruende q̄ ex d̄uersis auita-
ribz in ordinem digeram nec labor p̄gebit cū

omnibus pfectura condantur.

Urbes atq; castella aut natura munipitur
aut manu aut utroq; quod siquid ducitur
natum aut locor edito vel abruito aut circūfuso
muri sine paludib; v; fluminib; manu fossa ac
muro in illo naturali beneficio tutissimo elige
tis q̄sum in plima q̄tita fundantis industria.
Videm; antiquissimas ciuitates ita in campis pa
tentib; q̄stitas vt deficiente auxilio locor atte
tū et ope redirentur inuete.

Ambitiū muri directio veteres ducere vo
luerūt nec additū arietū ēē dispositio s; simo
le auscultib; iatis fundamentis clausere vr
bes creioresq; tūtes in ipis angulis rediderūt
preterea quia siquis ad mūdū tali ordine cons
tructū vel salis ut nris machinas noluerit
ammonere nō solū s; et alacribus et q̄pe atq;
veluti in sinu circūclus opusculū.

Murus aut ut nūq̄ possit elidi hac rōe
pfiatur. Interuallo vicino interposito duo
interpreses pietes fabricant; deinde testa q̄ de fossa
fuit egesta inter illos instituit; vertib; q̄ densa
tur ita vt annuo p̄p̄m p̄p̄m p̄ te inferior. 29
n̄q̄or dicatur vt de plano ciuitatis ad similitudinē
gradū q̄ eluo molli v̄q; ad propinacula
possit ascendi q̄ nec mura vll; p̄t arietib; rūpi
q̄m testa confirmat et quouis casu destructis
lapidib; ea q̄ p̄ pietes densa fuit ad mura
vix iugmentib; molles q̄ obstitit.

Arietur preterea ne porte subirent igit

inibus exurion ppi quod sunt corijs ac fesso
tugende. Ez duplo prodest quod inuenit au
tiquitas ut ante portam aditur pparatili iugub
ingressu carbarita q a nullis ferreis ac fuyb
pauet vt si hostes intrancunt di mssa eadem
stigmatu iudul ita tn supra portam murus e
ordinando ut accipiat foramina per q de supiori
parte effusa aqua subiecto restringat incendia.

Note aut ante vrbes latissime facienda sunt
ut nec facile possint coequari repletiq alipdu
tibus et cum aquis aperunt redundare ab aduersa
ro cuiuslibet continuari nupne patiantur. Nam
duplici modo opus subtestamentu pagi eoz altitudo
et subudacione phibetur.

Formidat ne multitudo sagittarum
de pparatiliis ceterisq defensoribz apertisq
stalis orietur muru aduersi qd citafinitas vel
puta in ciuitatibz debent hie q plim. quide per
pparacula duplicia saga aliaq tardidm que
impetu exapiant sagittar qnt neq eis facile
transiunt spicula quod credit aut fluitat. Inuictu
quoz remediū est ut de ligno crates facerent quis
metallas vocauerūt lapidibzq complecent et arte
interbina pparacula qstutur vt si super stilas
astandisset hostis et parte aliquā ipm contigisset
super caput suū vergeret stila.

metallas

Multa defensionu opugnacionu sunt ge
nera q locis ppetentibus inferent. Sūt
sciendum qd obsidendi duas esse spēs vna cum
aduersarij oportumq locis pldijs vel prelys
ordinate vel aqua prohibet iudicis vel dedi
tione sperit a fame quo omis phibuit gmentu

hoc enim consilio ipse octosus ac tutus fatigat in
mulum. ad quos casus possessoris quibus levis
suspicio fit sit praefactionis alimorum victus
intra muros debent studiosissime colorare ut
ipsis exuberet ista adversarios inopia cogat
abscedere. Non solum autem portum sed et omne am
hunc genus quod inclusum suum potest deputari
et ad laudum ut amplexu carnis frumenta
suscipiant. Nunc autem cortales et sine impensa
incuratibus inuritur. et per egrotante sunt
nunc. Pabula quorum sunt praepue egrotanda et a
peritiam nequiterant exoranda. Vni aceti cetera
rursus frugum vel pomorum egrotanda et opie in
chilum quod usum praeficiat hostibus relinquendo. Illi
ut ortorum cura in uridum et comorum et arborum exor
centum ac voluptatis ratio praesudet. Nam autem
praeficit plurimum colligisse nisi ab exordio dymen
sione salubri per idoneos irrogans tentaret. nam
qui periclitati sunt fame qui singulariter inter co
piam suare potuerunt in bellis quorum etas aut
per se per naturam victi per se frumenta exorsa
et nec penuria opprimeret amatores aliosque memo
suabatur.

Bitumē pulvis praeterea oleum quod in
duris vocant ad exorandas hostium
machinas commentum praeparare. ad arma facienda
fistulam utriusque temperare et carbones sunt
et ligna quorum hastilibus sagittisque nostra reponuntur.
Saxa rotunda. et flumina quae pro soliditate gra
viora sunt et aptiora mittentibus diligentissime
colligunt. ex quibus muros replentur et turres si
nema ad fundas siue fastibales vel muros lae
enda maiora per omnesque dirigunt ut dimissa

per prope non sola hostes obzuant subemites si
 etia machinamenta asringant. **R**ote quoq; de
 lignis ingentissime fabricant vel intercipis ee
 validissimis arborib; chiludis quas taleas vo
 cant. ut sint volubiles leuigant q; p; promiz
 labencia subito impetu belatores strunt solent
 equos quoq; deterere. **T**ales quoq; et tabula
 ta vel diuersis magnitudine eliuos festos ee
 q; in promptu. **N**am oppugnancu machine
 p; alias machinas gsuult obspi. **P**recipue ad
 subitis opibus aduersa sit mure vel p; machina
 altitudo ne aduersarior; moles tures superen
 neant et capiant ciuitatem.

talcis

Deuoz quoq; copiam sumo studio cepe
 dit colligi quia onug; b; baliste ceteraq; tor
 namenta uspi finibus nequib; intanta nichil
 p; sint. **E**quoz tu sere de caudis ac subis ad
 balistas viles aserunt. **I**ndubitanter vero
 et arces fempnar; in eis modi tormentis no
 minore h;re vptatem romine uirtutis cepe
 mento cognoscitur. **N**am inobedione capito
 li corruptie iugi ac longa fatigatione tor
 mentis ad uezuoz copia defa;et. **G**ratione
 abrisos arces iure suis obtulere pugn. mitib;
 reparansq; machinis aduersarior; impetu re
 palerit. **G**aluerit eni prudissim; forme d;
 formate ad temp; capite libere vnuere cum
 martis q; hostibus integro decore fupre. **C**omma
 quoq; vel cora cruda profiat colligi ad cathasta
 tas aliasq; machinam; sive munimenta.

circumspici

Magna vtilitas e ad phence fontis

unusq; pchidit. **Q** si natura non prestat cuius
altitudinis efudiendi s; putei aquar; q; haustu
fluvibus eximendi. si interdu si altiora s; loca
q; montib; s; sapib; munita. in quib; supposita
castella contra muros inferiores repunt fontali
venas ac de propinquitatib; turrub; destinatis pro
tegit telli itab; aquarib; liba prestat acce
ssu. **Q** si vltra iactu telli pchuo t; duo tñ ciuita
tis subiecta sit vena castelli paulo q; burgum
vocant pta ciuitate et fontes committit fabricari
ibiq; balistas sagittariosq; constitui vt aqua defen
datur ab hostib; - preterea montib; publicis edi
ficia multisq; pntis cisterne s; diligentissime
substruunt. vt receptacula aquar; pluuiarib; que
a ceteris esluunt prestent discale scilicet vnde eos q;
quar; exiguam aquam ad pntio hntes tñ hnt p
obsequione sunt vss.

Maritima sit ciuitas et sal deficiat
liquor eo magis sumptu p alucos aliq; patula
disfunditur qm a calore solis dnat in salem. **Q**
si hostis ab vnda phleat. nam hoc sepe accidit a
renas quas exsiccato vento mare pssidit aliqñ
coligant et dulci aqua perfundant q; sole siccata in
chilonyon mutatur in salem.

Violenta aut impugnatio quo castellis t
ciuitatibus preparantur mutuo vtriusq; pe
riculo s; maiore opugnatio sanguine exortitur
flutuosa certamina. Illi enim qui muros in
vadere cupiunt certisq; apparatu expositis co
pys iussu dedicationis forisq; gemitu tur
bar; strepitu hominūq; pugnato. **T**unc quia
timor magis frangit iustitias primo impetu su
perantib; opidionib; si distempus experimenta no

normant amotis stalis inuadit ciuitas. **Q**uod si a
dentibus siue militibus repellatur prima congre
ssio statim clausis arietibus audacia iam ut non
trepidare. In pueris vixit et arte configitur.

Immouentur enim testitudines arie
tes falces vixit plures mustuli turres. De
quibus singulis qualiter faberentur quo etiam puto
ph. autur uel repellunt edisciam.

De materia ar tabulatis testudo enim
tegitur quod ut non exuratur incendio corus uel
caloris centomibusque uestitur huiusmodi accipit
trabem quod adiuuio perficitur ferro et sale vocatur
ab eo quod inueniatur est ut de muro extrahatur lapi
des aut certe caput ipsius uestitur de ferro et appellatur
aries l. quod habeat durissimam frontem quod subruat
muros l. quod more arietis retro cedat ut ad impetu
vehementem ferat. Testudo autem a similitudine
vere testitudinis vocabulum sumpsit quod sicut illa mo
pugnans effertur reducat mo perficit caput ita machi
namentum pueri trabem puerum effert ut foras
cedat.

testudo

Incas dixerunt veteres quas nunc militum
baro quod vixit cantibus vocant eligis leu
oribus machina coligat. lata pedibus octo alta pedibus
vixit. huiusmodi testudo munitione duplici tabulatis cantibus
gignitur latera quod vixit sapienter. ne sicut sicut
telorumque impetu penetrant. Extrapertur autem non
pugnans nemetur incendio crudis ac recentibus
corus uel centomibus opitina. Iste tam plures facere
fuerunt iungitur in ordine sub quibus obsidentes
tuti ad subruenda muros penetrant fundamenta.
Plures dicuntur quod ad similitudinem absidis gignitur

vixit
cantibus

plures

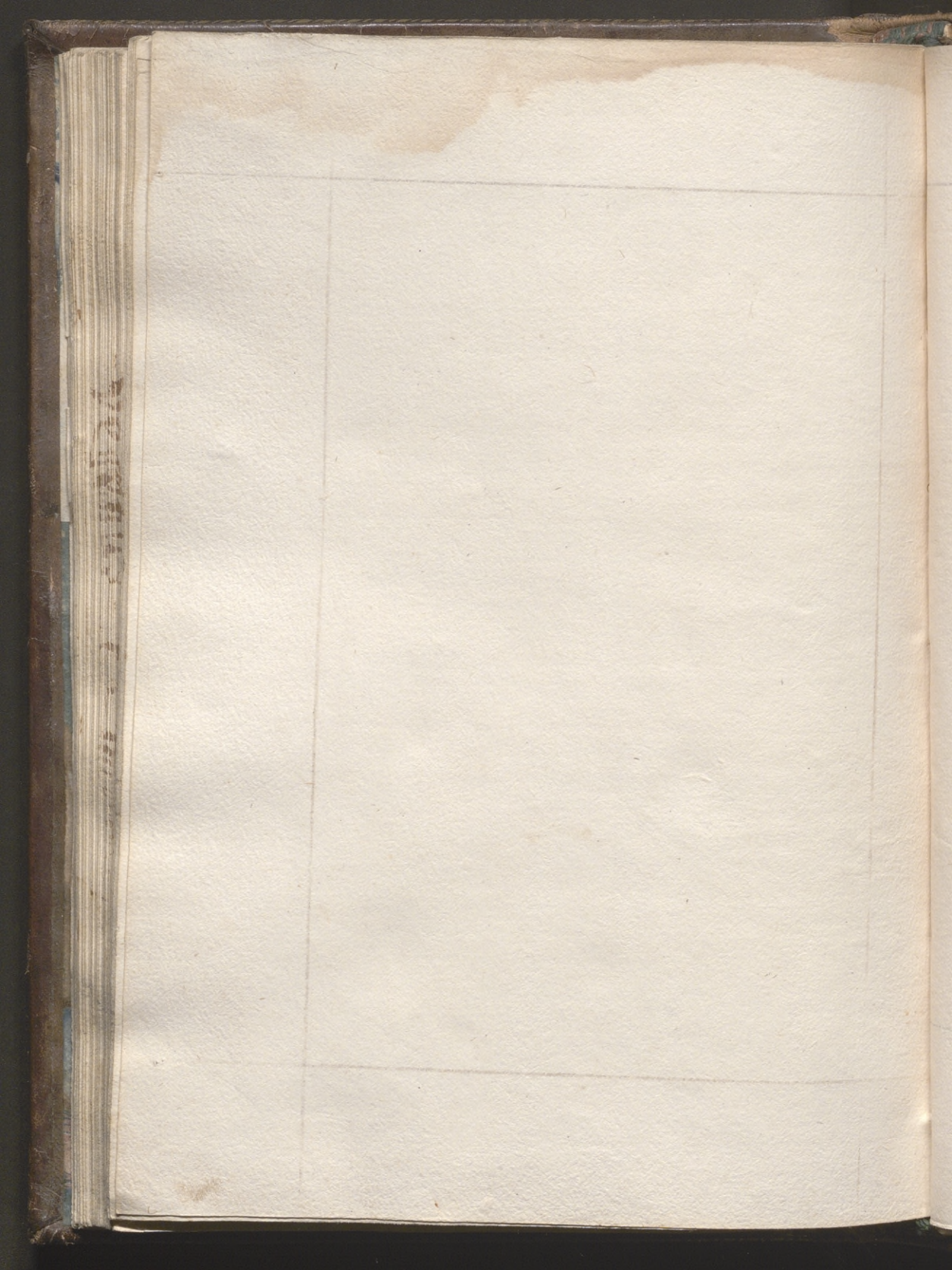
Alimque uel alijs t. corijs protegent. tunc totu
hs quaz una in medio dñe pñcipitibz opponi
tur. **I**psi pte volucris amonentur more car
pentu quos obsidentes aplicant nunes eozqz
munitione protecti sagittis siue fondis ut in
pñcipibz defensores omes & propinaculis ciuitatis
exturbant ut statim ascendendi facilioz prestetur
ocasio auger aut ex testa lignisqz extolitur ad
tranunend de quo tella iactantur.

Musculos

Musculos dicunt minores machinas
quibz pñcipi bellatores pñcipi ad forte est illi
serges q fit de pñcipibz siue palis supra fossatis ut
in lombardia fit ad aufert ciuitatis fossatis apa
tatis lapidibus lignis ac terra nō solum complet
s; & solidant ut turres ambulatorie siue superpion
te surgant ad murem. **V**ocant aut amastudinis
belijs musculis. nā qñdmodū illi ad minores sint
tñ baleme auxilij amunitionibz exhibent ita
iste ne breuiorez turribus magnis aduentu illoz
parant qñm pñcipi premunire.

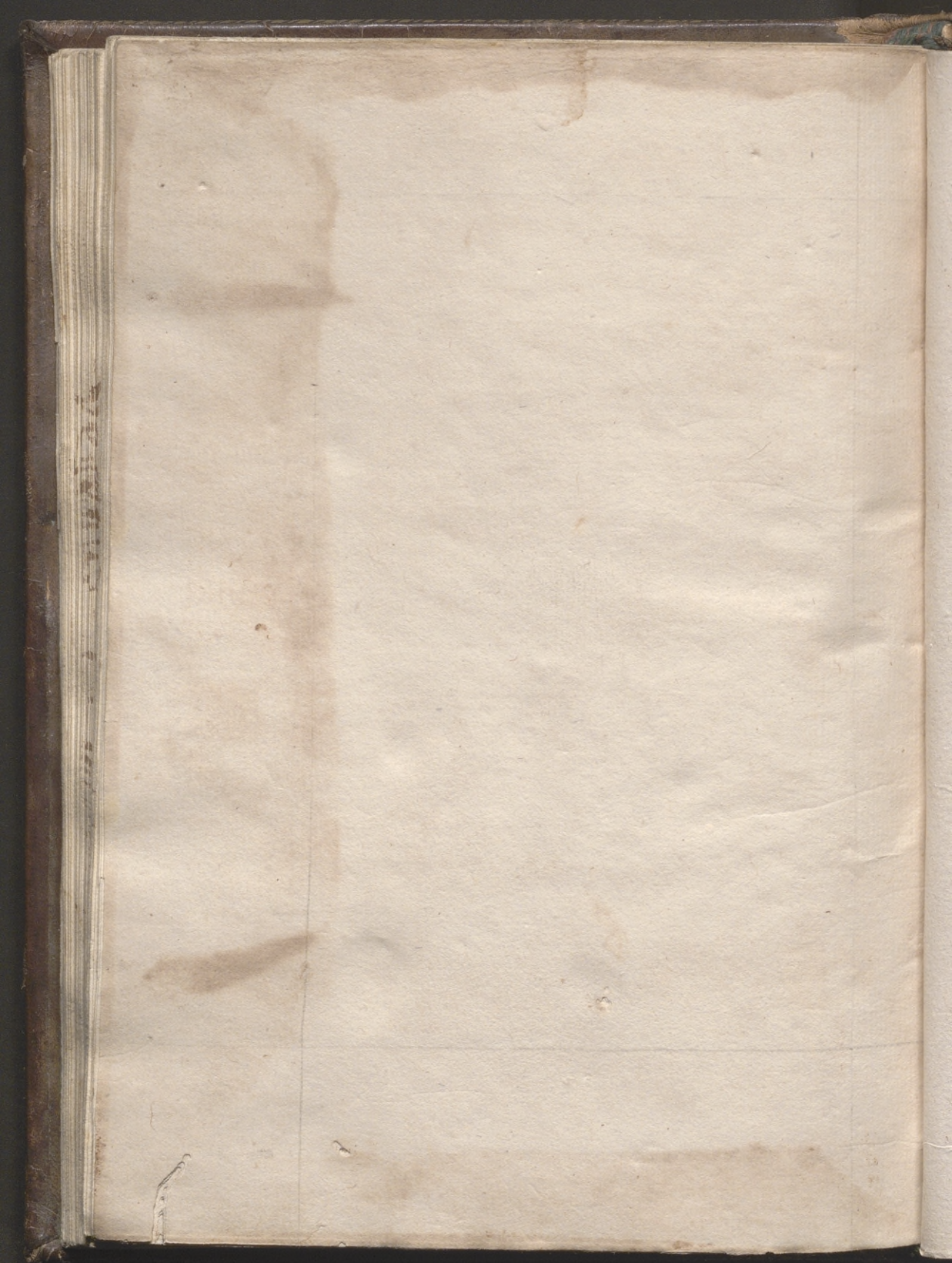
Turres aut dñcipi machinamenta ad edifi
cio pñcipi ex trabibz tabulatisqz compacta et
ne tantū opz hostily concremetur. incendio dili
gentissime ex cindis eozqz uel centonibz conijun
ta quibz pñcipi meo altitudinis additur latitudo
Nam pñcipi dñcipi pedes p quadrid pñcipi
quadrigenos uel quingenos late sunt. pñcipi
ytas aut ipaz tanta fit ut nō soliz muros sed
etiam turres lapideas altitudinis superent. **H**ys
plures rote mechanica arte subijungit quaz lap
si uolubili magnitudo tam ampla moueat pñcipi
aut pñcipi ciuitatis est. Si ad murem fuerit tu
rys animota. **P**lures eus accipit statas et di

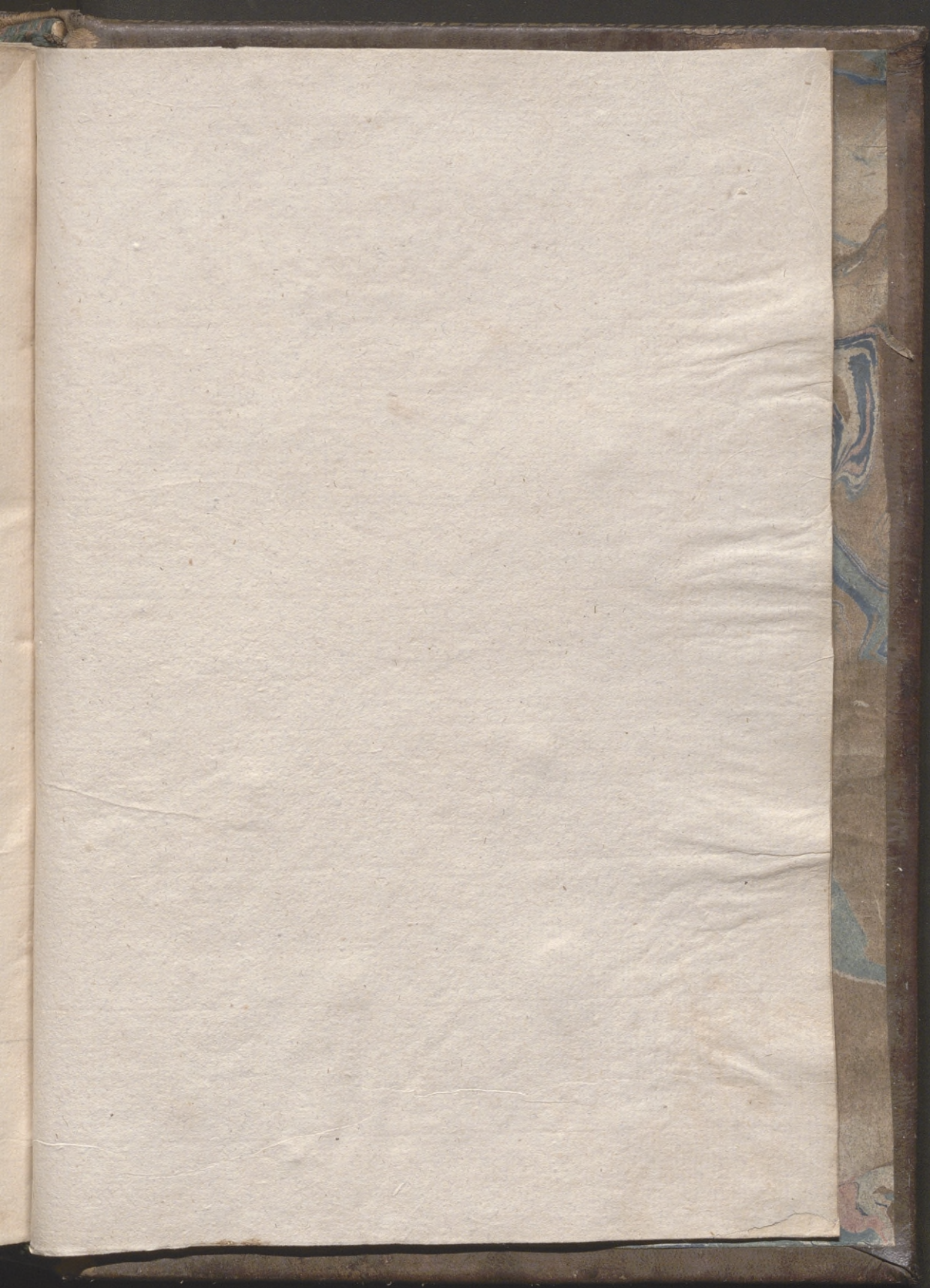
ut per genere conatur recipere. Nam inferioribus
arquetem.

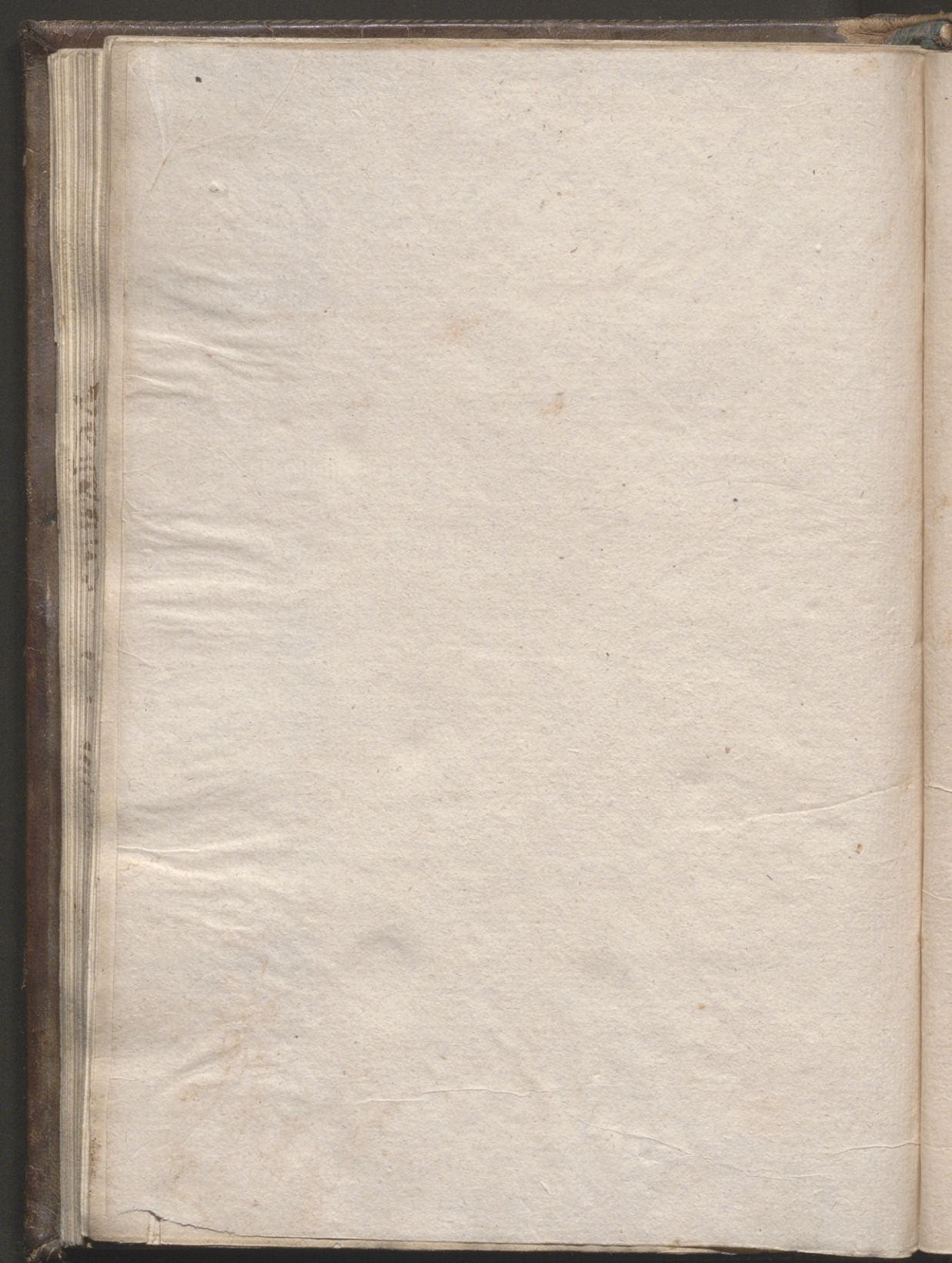

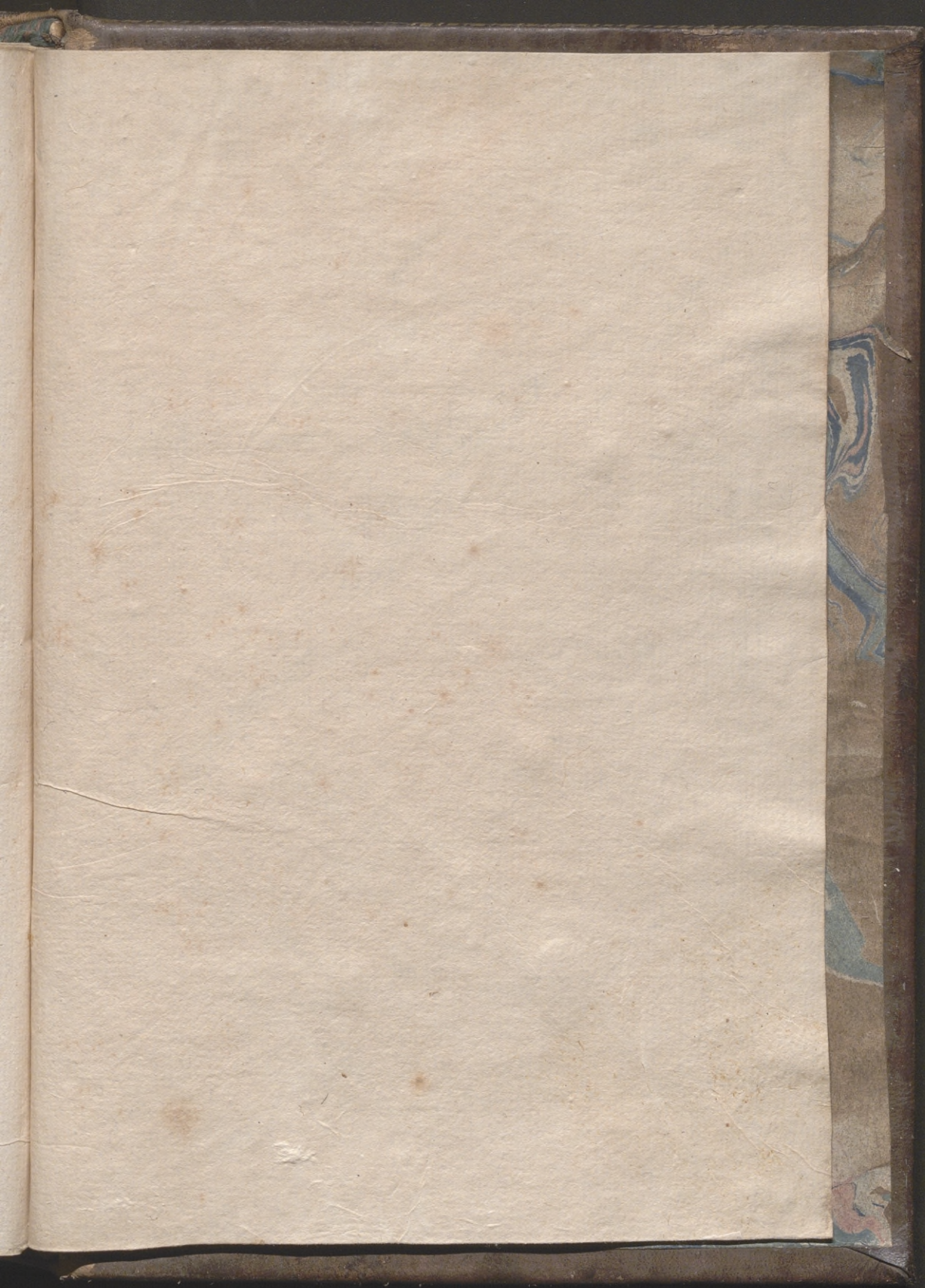
7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530

100

卷之六

